

Paco Catholic School
High School Department
PAASCU Accredited Level III

1521 Paz. St. Paco Manila

Bilang Pagtugon sa Asignaturang Pagbasa at Pagsusuri sa iba't ibang Teksto Tungo sa
Pananaliksik

**Tumuwid o Mamaluktot: Isang Pagsusuri sa Impluwensiya ng Pandemya sa Paghubog ng
Disiplina ng mga Paconian**

Panaliksik na iniharap kay Bb. Joeylyn A. Servañez
ng mga mag-aaral ng Baitang 11- HUMSS 1

Fabre, Nathaniel Isaac M.

Luzuriaga, Kappia S.

Mapile, Bernadette C.

Masuba, Angela Mae M.

Naval, Wendelle C.

Robles, Aidrienne Ricci C.

Tumaneng, Marion Andrei D.

Vitan, Hannah Clarisse T.

TALAAN NG NILALAMAN

Pasasalamat-----5

Abstrak-----6

I. SULIRANIN AT KALIGIRAN NG PAG-AARAL

A. Panimula-----18
B. Batayang teoretikal-----21
C. Balangkas Konseptual-----23
D. Layunin ng Pag-aaral-----24
E. Saklaw at Limitasyon-----24
F. Kahalagahan ng Pag-aaral-----24
G. Katuturan ng mga Salitang Ginamit-----26

II. KAUGNAY NA LITERATURA AT PAG-AARAL

A. Epekto ng Pandemya sa mga Pilipino sa iba't ibang Aspeto-----27
B. Epekto ng Pandemya sa mga Kabataan partikular na sa mga Mag-aaral-----30
C. Mga Katangian o Pag-uugaling naidudulot ng mga Pagbabagong dala ng Pandemya sa isang Indibidwal-----32
D. Kahalagahan ng Disiplina sa gitna ng Pandemya-----35
E. Mga Patunay ng isang Baluktot at isang Tuwid na Disiplinang naipamalas ng mga Pilipino-----38

III. METODOLOHIYA

3.1 Disenyo at Pamamaraan ng Pananaliksik-----40

3.2 Populasyon at Lugar ng Pananaliksik-----	41
3.3 Kasangkapan sa Paglikom ng Datos-----	41
3.4 Paraan sa Pangangalap ng Datos-----	42
3.5 Istatistikal na Pagsusuri ng Datos-----	42

IV. PRESENTASYON, PAG-AANALISA, AT INTERPRETASYON NG MGA DATOS

Layunin 1-----	44
Talahayan 1.a-----	44
Interpretasyon-----	46
Analisis-----	47
Layunin 2-----	48
Talahayan 1.b-----	49
Interpretasyon-----	51
Analisis-----	53
Layunin 3-----	54
Unang tanong-----	54
Interpretasyon-----	54
Analisis-----	55
Ikalawang tanong-----	56
Interpretasyon-----	56
Analisis-----	56

V. LAGOM, KONLUSYON, AT REKOMENDASYON

5.1 Lagom-----	57
5.2 Konklusyon-----	61
5.3 Rekomendasyon-----	64
Talasanggunian-----	68

Dagdag na Pahina

A Liham ng Pahintulot-----	73
B. Talatanungan-----	73
Kurikulum Bitey-----	77

PASASALAMAT

Lubos na pinasasalamatang mga mananaliksik ang mga sumusunod na indibidwal na may bahaging ginampanan sa likod ng pagkakabuo at pagtagumpay ng pag-aaral na ito:

- **Bb. Joeylyn Servañez**, tagapayo at guro sa asignaturang Pagbasa at Pagsusuri sa iba't ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik ng mga mananaliksik, sa kanyang pagbabahagi ng kaalaman upang maisagawa ng mga mananaliksik nang maayos at may kalidad ang pag-aaral na ito. Pati na rin sa kanyang oras at pasensyang ibinigay upang sagutin ang mga katanungan ng mga mananaliksik na nagbigay tulong sa kaayusan ng pag-aaral na ito.
- **Mga kalahok mula sa ika-11 baitang ng Paco Catholic School**, sa kanilang mabuting pakikisama at pagpapakita ng katapanan sa pagsagot na tunay namang nakatulong sa pag-aaral na ito.
- **Mga mag-aaral mula sa 11-HUMSS 1**, sa kanilang pagtulong sa tuwing may mga katanungan ang mga mananaliksik ukol sa ilang mga bagay na hindi nila maintindihan sa pagbuo ng pag-aaral na ito.
- At higit sa lahat, ang **Poong Maykapal**, sa pagbibigay ng sapat na lakas at kalinawagan ng isipan sa mga mananaliksik upang maisagawa at mapagttagumpayan ang pag-aaral na ito.

Muli, taos-pusong pasalamat ang ipinapaabot ng mga mananaliksik sa mga naging bahagi ng pagtagumpay ng pag-aaral na ito. Ang inyong kontribusyon na sinabayang tiyaga upang tulungan at gabayan ang mga mananaliksik ay isang napakalaking tulong na lubos na pinahahalagahan.

ABSTRAK

Mga mananaliksik: Fabre, Nathaniel Isaac M.

Luzuriaga, Kappia S.

Mapile, Bernadette C.

Masuba, Angela Mae M.

Naval, Wendelle C.

Robles, Aidrienne Ricci C.

Tumaneng, Marion Andrei D.

Vitan, Hannah Clarisse T.

Pamagat ng Pananaliksik: **Tumuwid o Mamaluktot: Isang Pagsusuri sa Impluwensiya ng Pandemya sa Paghubog ng Disiplina ng mga Paconian**

Guro sa kurso ng Pananaliksik: Bb. Joeylyn A. Servañez

Espesyalisasyon: Humanities and Social Sciences strand (11-HUMSS 1)

LAYUNIN NG PAG-AARAL:

- Pangkalahatang layunin:

Makapagbigay ng mas malawak na kaalaman hinggil sa gampanin at impluwensiya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian.

- Tiyak na layunin:

1. Mailarawan ang umiiral na katangian ng mga Paconian sa gitna ng pagharap sa pandemya.
2. Mailahad ang naging impluwensiya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian buhat ng mga pagbabagong dulot nito sa:
 - 2.1 Ekonomiya at pinansyal

2.2 Edukasyon

2.3 Kalusugan

2.4 Kapaligiran

3. Mailahad ang umiiral na pilosopiya at pagpapahalaga sa disiplina ng mga Paconian sa gitna ng mga hamon ng pandemya.

DISENYO NG PAG-AARAL:

Ang pananaliksik na ito ay isang deskriptibong pag-aaral sapagkat ninanais ng mga mananaliksik na alamin ang estado ng disiplina pati na rin ang mga epekto nito sa mga piling mag-aaral ng ika-11 baitang ng Paco Catholic School ngayong panahon ng pandemya. Ang pag-aaral ay naglalayong sagutin ang tanong kung tumuwid ba o namaluktot ang disiplina ng mga mag-aaral lalo na't kasabay ng panahong ito ay ang mga bagong protokol at suliranin.

Ang pag-aaral na ito ay pinagsanib, parehong kwalitatibo at kwantitatibong pag-aaral. Sa ilalim ng pag-aaral na ito ay kinakailangang gamitan ng istatistikal o numerikal na pag-aanalisa na makokolekta sa pamamagitan ng pagbibigay ng talatanungan (Likert scale) sa mga piling mag-aaral sa bawat *strand* ng ika-11 baitang ng Paco Catholic School. Ang mga datos na makakalap mula sa talatanungan ay ang magsisilbing batayan ng mga mananaliksik upang matukoy kung tunay nga bang tumuwid o namaluktot ang kamalayan ng mga Paconian sa pagdidisiplina ng sarili sa kasagsagan ng pandemya. Dito rin matutukoy ang estado ng kanilang kaalaman at kamalayan sa mga hamon sa ginagalawang lipunan, base sa kanilang mga mabubuong ganap na pananaw patungkol sa iba't ibang mga isyu o pangyayari sa kasalukuyan. Bukod sa *Likert scale* ay mayroon ding mga tanong na kailangang sagutin ng mga kalahok sa pasalaysay na pamamaraan, ito ay upang mas mabigyang diin ang pangangalap ng datos sapagkat makikita dito ang ispesipikong pananaw ng mga mag-aaral batay sa paksa.

Ang paggamit ng talatanungan ay nagsisilbing pinaka epektibo at angkop na paraan sa pangongolekta ng datos sapagkat mas napapagaan nito ang pakikiisa ng mga kalahok at ang pangongolekta ng mga datos ng pananaliksik; at dahil *Online Distance Learning* ang ipinapatupad sa kasalukuyan kasabay ng iba pang pangkalusugang protokol, ang talatanungan ay isasagawa

lamang sa pamamagitan ng *MS Forms* upang maiwasan ang pagkakaroon ng direktang interaksyon o pamamahagi.

Ang mga datos na makakalap ng mga mananaliksik mula sa mga kalahok na tumugon sa talatanungan ay *itatally*. Ang mga resulta ay ipagkukumpara ayon sa pagkakaiba ng mga kasagutan, ang gagamiting pormularyo ay: Bilang ng Tugon Porsyento = $\frac{\text{Bilang ng Respondente}}{\text{Kabuuang Bilang ng Respondente}} \times 100$

RESULTA:

1. Ang mga katanungan para sa talahanayan 1.a ay nagsisimula sa katangiang katatagan, sa unang tanong sa ilalim ng nasabing katangian nagresulta ang *weighted mean* na 3.59 katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na kahit na may pandemya, mayroon pa rin silang positibong pananaw sa mga bagay-bagay at pangyayari. At ganoon din sa pangalawang tanong, kung saan ang *weighted mean* na 3.26 ay siya ring katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na sa kabilang pagsubok na dumating ngayong pandemya, nakakaya pa rin nilang harapin ang mga ito nang may lakas ng loob. Katapangan, ang pangatlong tanong naman na nasasakop ng nasabing katangian ay nagbigay ng *weighted mean* na 3.68 bilang tanda ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok sa pag pupursigi na makatulong sa pagbibigay tapos sa pandemyang ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga regulasyon. Samantalang, sa pang-apat na tanong sumang-ayon ang mga kalahok sa hindi paghina ng kanilang loob sa kabilang pagsubok na dulot ng pandemya, ayon sa *weighted mean* na 3. Kabalisahan, 2.88 ang lumabas na *weighted mean* para sa panlimang tanong na nangangahulugang ang mga kalahok ay sumasang-ayon na dahil sa kasalukuyang pandemya, sila'y mas lalong nagiging balisa o “*anxious*.” Ang pagsang-ayon ng mga kalahok ay nagpatuloy hanggang sa panganim na tanong, nararamdaman nila ang pinsalang dulot ng pandemya sa aking mental at emosyonal nilang kalusugan kung pagbabasehan ang *weighted mean* nito na 3.12. Kawalan ng lakas at pag-asa, matapos ang hanay ng mga pagsang-ayon sa pampitong tanong nagpapakita ng hindi pagsang-ayon ang mga kalahok sa paniniwalang ang pandemya ay magpapatuloy pa sa susunod na limang taon, mula sa *weighted mean* na 2.26. Samantalang, ang pagsang-ayon ay agad ring nanumbalik sa *weighted mean* na 2.68 sa pangwalong tanong na sila'y nawawalan na ng gana sa mga bagay o gawain na noo'y nakakapagbigay

saya sa kanila, nang dahil sa kawalang kasiguraduhan ang katapusan ng pandemya. Katalinuhan, sa *weighted mean* naman na 3.5 nagpakita ang mga kalahok ng pagsang-ayon na mataimtim nilang natutukoy ang pagkakaiba ng tama at maling gawain ngayong pandemya, ang pangsiyam na tanong. Sa susunod naman na katanungan, sa pangsamu nagresulta ang *weighted mean* na 3.47 bilang paglalahad na lubusang sumasang-ayon ang mga kalahok na sila'y may sapat na kaalaman sa mga regulasyon na ipinapatupad ngayong pandemya, at gayon din sa kahalagahan ng pagsunod sa mga ito. Pagkatakot, nang dahil sa 3.12 na *weighted mean* naipakita ng mga kalahok ang kanilang pagsang-ayon sa panlabing-isang tanong na isang malaking balakid ang kasalukuyang pandemya sa pagpaplano ng kanilang buhay para sa hinaharap. At para naman sa panghuling tanong, sa panlabing-dalawa, muling nagpakita ng lubos na pagsang-ayon ang mga kalahok na dahil sa panganib na dulot ng pandemya, sila'y naglalagi sa sa kanilang bahay na mapapatunayan sa *weighted mean* na 3.26.

2. Matatagpuan sa talahanayan 1b. ang epekto sa disiplina ng mga Paconian ng mga pagbabagong hatid ng pandemya sa iba't ibang sektor ng lipunan (sa ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan at kapaligiran). Ang una hanggang pangatlong katanungan ay nakapaloob sa sektor ng ekonomiya at pinansyal. Sa unang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.32 na nagsasaad na may sapat na perang nagagamit ang kanilang pamilya para sa mga bagay na mahahalaga at wastong pinaglalaanan ng pera tulad ng pang bili ng *groceries*, pang bayad sa kuryente, tubig, at iba pa. Sa ikalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.21 kung saan ay pinapahayag nila na nakagagawa ng paraan ang kanilang pamilya upang kumita ng pera ngayong may pandemya gaya ng pag-*online selling*, *part-time tutor* at iba pa. Sa ikatlong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.38 na nagsasaad na ang kanilang pamilya ay kumokonsumo lamang ng sapat na dami ng produkto at hindi bumibili o nag-iimbak nang sobra sa kanilang pangangailangan (*hoarding*). Ang ikaapat hanggang ikaanim na katanungan naman ay nakapaloob sa sektor ng edukasyon. Sa ikaapat na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted*

mean na 2.82 na nagsasaad na nakatulong sa kanila ang pandemya upang mas maging disiplinadong mag-aaral. Sa ikalimang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.82 na nagsasabing sapat ang naging makabagong istilo sa pag-aaral ng ating bansa upang makaiwas sa COVID-19. Sa ikaanim na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.06 na nagsasaad na nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa kanilang pang-akademyang performans. Ang ikapito hanggang ikasiyam na katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kalusugan. Sa ikapitong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.71 na nagsasabing lubos nilang sinusunod ang mga pangkalusugang protokol ngayong panahon ng pandemya. (Pagsusuot ng face mask at face shield, pagsunod sa "social distancing" at "curfew hours"). Sa ikawalong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.47 na nagsasaad na nauunawaan nilang mabuti ang mga iba't ibang impormasyon patungkol sa COVID-19. Sa ikasiyam na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.29 na nagsasabing hindi nagkaroon ng epektso sa kanilang pangkalusugang mental (*mental health*) ang mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya. Habang sa ikasamu hanggang ikalabing-dalawang katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kapaligiran. Sa ikasampung katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.09 na nang dahil sa "community quarantine" na ipinapatupad, higit na napaglaaan nila ng panahon ang pangangalaga sa kapaligiran. Sa ikalabing-isang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.35 na natutunan nilang magtanim at mag-alaga ng mga halaman (tulad ng mga halamang gulay) upang hindi na rin lumabas para bumili sa palengke o *grocery*. Sa ikalabing-dalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.65 na sila'y sumusunod sa tamang pagtapon ng *face mask* at iba pang PPE (*Personal Protective Equipment*) matapos nila itong gamitin.

3. Sa unang katanungan ng bahaging pasanaysay, ang mahalagang kaisipan na natutunan ng mga Paconian ay ang pagpapahalaga sa pagdidisiplina ng sarili upang malabanan ang nagpapatuloy na pandemya. Ang paninidigan sa pagsunod sa mga protokol ay isa sa mga

paraan ng mga Paconian upang maipakita ang kanilang disiplina. Ang disiplina rin daw ay bumubuo ng magandang pakikitungo ng awtoridad sa mga mga tao. Inaalam din ng mga Paconian ang mga kinakailangang impormasyon upang malaman ang mga dapat sundin at dapat iwasan. Upang maiwasan ang pagkalat ng sakit, dapat daw na isaalang-alang ang kalagayan o estado ng ibang tao bago ang pansariling kagustuhan. Ang pagsusuot ng *face mask*, *face shield* at pananatili sa bahay ay ang iba pang paraan ng mga Paconian sa pagpapakita ng disiplina. Sa pangalawang katanungan naman ng bahaging pasanaysay, ang mga mag-aaral ay makatutulong sa pagpapalaganap ng disiplina sa pamamagitan ng pagdadala at pagsasabuhay ng *core values* na itinuturo ng Paco Catholic School. Para sa kanila, ang *social media* ang pinakamaganda at epektibong plataporma na nais nilang gamitin upang mahikayat ang ibang tao na magkaroon ng tuwid na disiplina at maging responsible sa kasalukuyang panahon. Hihikayatin nila ang mga tao na sumunod sa mga protokol ng gobyerno at maging isang magandang modelo sa tahanan at lipunan. Ang pagkalat ng lehitimo at mapagkakatiwalaang balita at impormasyon at pagpo-post ng kamalayan ukol sa nakakahawang *virus* sa *social media* ang naisip nilang paraan upang maituwid ang disiplina ng mga tao.

KONKLUSYON:

1. Maraming mag-aaral ang naging matapang at nagkaroon positibong pananaw sa buhay sa gitna ng hamon ng pandemya. Sa kabilang lahat, nanatiling matatag ang bawat isa at natutunan kung paano harapin ang buhay sa gitna ng pandemya. Kahit na kulang sa pera ang kani-kanilang pamilya, ay nakakahanap pa rin ng mga paraan upang matugunan ang mga pangangailangan. Sa gitna ng pandemya, ang kalusugan ang higit na mahalaga sa lahat. Natutong bantayan at alagaan ito ng mga mag-aaral, ngunit ang karamihan ay naapektuhan ang emosyonal at mental na kalusugan. Maraming naging responsible at maingat sa pag-aalaga ng kanilang kalusugan, at sumusunod ang madami sa tamang regulasyon upang makaiwas sa COVID-19. Dulot ng pandemya, maraming mag-aaral ang nagkakaproblema hinggil sa pagpapasya ng kanilang mga plano sa hinaharap. Maiuugnay ito sa teorya ni Bandura na “*Social Learning Theory*” na nagpapahiwatig na may relasyon

ang isang indibidwal sa kanyang kapaligiran, at ang kanyang kapaligiran ay may kakayahang mag-dikta sa kanyang magiging pag-uugali.

2. **2.1 Ekonomiya at Pinansyal**

Ang mga Paconian ay natutong maging matalino sa paggastos ng bawat sentimo dahil ito ay napakahalaga ngayong panahon ng pandemya. Bawat salaping ginagastos ay sinisiguro na ito ay napupunta sa tamang bagay. Maraming tao ang naging malikhain sa pagkakaroon ng pera sa panahon ng pandemyang ito, tulad ng pagbebenta ng mga bagay sa online at pagtuturo sa pamamagitan din ng online. Upang makaiwas sa paggastos ng malaki sa pagbili ng pangangailangan, maraming pamilya ang kumokonsumo lamang ng sapat sa kanilang pangangailangan.

2.2 Edukasyon

Nang dahil sa pandemya nagkaroon ng limitasyon ang lahat at isa na rito ang edukasyon; isang patunay nito ay ang pagbabago ng *learning set-up* mula sa *face-to-face learning* tungong *online distance learning*. Bagama't mahirap at bago ang mga panuntunan sa kasalukuyang *learning set-up*, ito'y naging sapat upang ang mga Paconian ng ika-11 na baiting ay makaiwas sa COVID-19 na siya namang nakatulong upang sila'y mas maging disiplinadong mag-aaral. At sa ilang mga kaso naman, ito'y nakaapekto sa kanilang pang-akademikong performans.

2.3 Kalusugan

Ang mga Paconian ay walang naging problema sa pagsunod at pag-unuwa sa mga ipinatupad na protokol ng pamahalaan. Sila'y may sapat na kaalaman patungkol sa mga mandatory o istriktong '*health protocols*' na ipinapatupad sa bansa, tulad ng pagsunod sa oras ng *curfew* at pagsusuot ng *face mask* at *face shield* maging sa loob (hinihikayat ng gobyerno) at labas ng tahanan. Mabigat ang magiging parusa kapag ang isang indibidwal ay sumuway sa protokol, maaaring magbayad ng tatlong libong piso ang mga sumuway sa *curfew* at hindi pagsusuot ng *Personal Protective Equipment (face mask at face shield)*. Bagama't kanilang naunawaan at nasunod ang mga bagong polisiyang hatid ng pandemya, hindi nila napagkaila na ang kahirapang dulot nito ay tuwirang nakaapekto sa kanilang

mental na kalusugan; dito papasok ang teorya ni B.F Skinner na “*Modern day: theory: Radical Behaviorism*”, kung saan isinasaad na ang pag-uugali o *behavior* ng isang indibidwal ay napupulot sa pakikipag-ugnayan sa kapaligiran. Dito nasusukat ang kasalukuyang estado ng mental na kalusugan ng mga Paconian, lalo na’t sila’y kabilang sa mga sumasailalim sa *work from home at online distance learning* na kinakailangang maka-angkop sa malaking kaibahan nito sa nakasanayan.

2.4 Kapaligiran

Higit na nahubog ang diwa sa pangangalaga sa kapaligiran sa mga Paconian bunga ng *community quarantine*. Dito napatanayan na sa kahit anong hamon ng pandemya, nanatili pa rin ang respeto ng mga Paconian sa kanilang kapaligiran. Ito’y masasalamin sa kanilang pagsunod sa tamang pagtapon ng mga *Personal Protective Equipment* (PPE) katulad ng mga *face mask* at *face shield*. Kaya masasabing disciplinado at responsible ang mga Paconian sa pangangalaga sa kapaligiran sapagkat mas pinipili nila ang kung ano ang wasto at nakabubuti para sa mundong ginagalawan. Ngunit wala sa pukaw ng kanilang atensyon ang paglalaan ng oras sa pag-aalaga ng mga halaman, at ito ay maaring iugnay sa kadahilanang sila’y nabibilang sa nakababatang henrasyon kung saan ang kanilang pokus ay nakasentro sa pag-aaral.

3. Ang pagkakaroon ng disciplina ay isang positibong pananaw para sa mga Paconian. Hindi nawala ang disciplina sa kanilang bokabularyo kahit na sila’y nasa kanilang mga tahanan lamang, sapagkat naikintal nang maigi sa kanilang isipan ang mga *core values* na itinuro sa loob ng paaralang Paco Catholic School. Ang mga *core values* na ito ang nagsilbing gabay sa kanila upang kumilos at magsalita ng naaayon sa wastong pagpapakatao at pagiging Katoliko ngayong pandemya. At upang ito’y maisabuhay sa epektibong paraan, nanindigan ang mga Paconian na ang mga *core values* na itinuturo ng Paco Catholic School ay dapat na palaganapin sa pamamagitan ng *social media* upang ang pagsasakatuparan ng disciplina ay mapalawig din. Sapagkat mahigpit na ipinagbabawal ang pagkakaroon ng direktang pagkikita o pagpupulong ngayon, ang pinakamabilis na midyum ng impormasyon at komunikasyon ay ang ating mga *social media platform*. Tiyak na hindi lamang mga mag-aaral ng Paco Catholic School ang makakakita ng mga impormasyon o

adbokasiya patungkol sa disiplina, pati na rin ang mga mamamayan sa iba't ibang panig ng Pilipinas at ng mundo. Dagdag pa ng kanilang pagsusumikap na unawain ang mga impormasyon ukol sa COVID-19 at ang kanilang pagsunod sa mga itinalagang protokol ngayong pandemya, napatunayan ng mga Paconian na ang disiplina ang bumubuo ng magandang pakikitungo ng awtoridad sa mga tao. Ipinakita rin ng mga Paconian na kinakailangan munang isaalang-alang ang kasalukuyang estado ng ibang tao sa pagsasagawa ng desisyon bago ang pansariling kagustuhan. Ito ay upang maiwasan pa ang pagkalat ng sakit lalong-lalo na sa mga nakakatanda at mahihina ang resistensya. Bilang pagtatapos, base sa mga nakalap na datos ay masasabing hindi naging baluktot ang disiplina ng mga Paconian ngayong panahon ng pandemya sapagkat isang tuwid na disiplina ang namayani sa kanilang mga kilos at salita. Isang napaka mapanghamon mang yugto ng buhay ang mga nangyayari sa kasalukuyan na lubusang nakaapekto sa bawat isa sa iba't ibang aspeto, ito'y hindi naging ugat ng pagkabaluktot o pagkatigil ng pagiging disiplinado at responsableng mamamayan ng mga Paconian, sapagkat nakakintal na sa kanilang mga isipan ang mga mahahalagang kaugaliang kanilang natutunan mula sa Paco Catholic School na kanilang naisasakatuparan sa sari-sariling mga tahanan at lipunan. Tunay ngang ang teorya ni B.F Skinner (*Modern day: theory: Radical Behaviorism*) ay nagpakita na kahit sa gitna ng kahirapan ay nanatili pa ring matibay ang disiplina ng mga mag-aaral ng Paco Catholic School.

REKOMENDASYON:

1. Batay sa mga nakuhang datos, lumabas na higit na naging matimbang ang pagpapairal ng mga positibong katangian sa mga Paconian ng ika-11 baitang sa kasagsagan ng pandemya ngunit sa kabilang ng nasabing sitwasyon, nabuo pa rin sa kanila ang pagkatakot, kawalan ng lakas at pag-asa, at kabalisanahan. Kung kaya't nirerekомenda ng mga mananaliksik na magsagawa ng mga oryentasyon ang paaralan na patungkol sa kung papaano pangangasiwaan ng mga mag-aaral ang mga katangiang nabubuo sa kanila sa tuwing haharap sa suliranin partikular na ang pandemya. At upang mas mapalalim at mapalawig ang tulong na ito sa mga mag-aaral, minumungkahi rin ng mga mananaliksik ang pagkakaroon ng personal panayam sa pagitan ng isang "*guidance counselor*" at ng napiling

mag-aaral bilang isang anyo ng pangangamusta. Ito ay makakatulong upang bukas na maibahagi ng mag-aaral ang kanyang mga karanasan at mga nararamdaman sa kasagsagan ng pandemya. At isa pang rekomendasyon ay ang pagbubukas ng *MS Whiteboard* na tatawaging "*freedom wall*" kung saan libreng makakapagsalaysay ng damdamin ang mga mag-aaral. Sinisigurado na ang mga mag-aaral na maglalahad ng damdamin dito ay mananatiling "*anonymous*" o walang pagkakilangan. Ito'y bukas para sa lahat ng mag-aaral mula sa iba't ibang baitang at mananatiling bukas sa pagtanggap ng mga saloobin sa lahat ng oras. Ngunit upang mapanatili ang kaayusan, sinisigurado din na ang mga regulasyong nasa "*student's handbook*" ay ipapatupad sa espasyong ito. Ang programang ito ay makakatulong upang mailabas o kahit man lang mabawasan ang dinadalang bigat ng isang mag-aaral lalo na para sa mga mag-aaral na may kahirapan sa paglalantad ng kanilang mga emosyon. Kahit papaano ito'y magsisilbing instrumento upang maibsan ang kakulangan sa sosyal na interaksyon ngayong pandemya.

2. 2.1 Ekonomiya at Pinansyal

Sa kabilang mga pang-ekonomiya at pang-pinansyal na hamon ng pandemya, kung oobserbahan ang mas malawak na espektro, maraming mga pamilya ang patuloy na nahihiapan sapagkat hindi madali ang kumita ng pera ngayong panahon, lalo na at maraming mga manggagawa ang patuloy na nawawalan ng trabaho. Base sa nakalap na datos, inirerekомenda ng mga mananaliksik na magkaroon ng *budget plan* ang mga bawat pamilya upang masigurado na hindi magiging sobra ang makokonsumong mga kagamitan o mga bayarin sa kuryente at tubig. Maaaring makatulong din ang pagkakaroon ng budget plan sa pagtutukoy ng mga bagay na mandatoryo sa pangangailangan ng isang tao o *needs* sa mga luho o *wants* na tumutukoy sa mga bagay na kahit ito bilhin ay wala namang epekto sa pangangailangan ng isang indibidwal.

2.2 Edukasyon

Nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa akademikong performans ng mga mag-aaral sa ika-11 baitang ng Paco Catholic School. Hinggil dito, inirerekомenda ng

mga mananaliksik na magkaroon ng pagpupulong ang klase tuwing Biyernes ng bawat linggo kasama ang kani-kanilang tagapayo upang maipabatid ng mga mag-aaral ang kasalukuyang kalagayan ng kani-kanilang pang-akademyang performans. Upang malaman kung may mga mag-aaral ba na nahuhuli sa kanilang mga gawain dahil sa iba't ibang salik na nakakaapekto sa bagong *learning set-up* ngayon (tulad ng mabagal na internet, mga gadyet na hindi gumagana nang maayos at iba pa) upang sila'y matulungan at mabigyan ng konsiderasyon.

2.3 Kalusugan

Ayon sa nakalap na datos, naapektuhan ang pangkalusugang mental ng mga Paconian ng mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya. Inirerekомenda ng mga mananaliksik sa mga administrador ng paaralan na magbigay ng 1-2 linggong *wellness break* tuwing katapanan ng bawat *term* kada *semester* kung saan walang nakatalagang gawain o asynchronous na ipapasa. Ang *wellness break* na ito ang magsisilbing pahinga ng mga mag-aaral mula sa mga akademikong gawain, at oras para sa sarili at pamilya.

2.4 Kapaligiran

At dahil lumabas sa mga datos ang hindi pagsang-ayon ng mga Paconian ng ika-11 na baitang sa pagtatanim at pag-aalaga ng halaman ngayong kasagsagan ng pandemya, nirerekомenda ng mga mananaliksik na hikayatin ng paaralan ang mga mag-aaral sa gawaing pagtatanim na may pamagat na “Bunga ng Kinabukasan.” Sa pamamagitan ng pagtatakda ng gawain kung saan ang bawat mag-aaral mula sa unang baitang hanggang sa ikalabing-dalawa ay magtatanim ng isang halamang gulay. Mula sa pagtatanim ng buto nito, pagging binhi at hanggang sa pamumunga nito ng gulay ay dapat na kunan ng litrato ng mga mag-aaral na pagsasama-samahin at gagawan ng repleksyon sa huli bilang bahagi ng dyornal. Ang dyornal na ito ay ipapasa sa asignaturang naatasang mag-organisa ng nasabing gawain, ito'y maaring ang asignatura ng agham. Ang gawaing ito ang magpapalalim sa pagmamahal ng mga Paconian sa kalikasan. Ito ang magpapakilala sa kanila ng kahalagahan ng pagtatanim ng mga

halaman na nagbibigay benepisyo sa kapaligiran at maging sa mga mamamayan. Ang pagtatanim ng gulay sa kanilang bakuran ay maghahatid ng tulong sa kanilang pamilya dahil hindi na nila kinakailangang gumasta upang bumili ng gulay sa pamilihan lalo na ngayong pandemya kung saan delikado ang paglabas at mahal ang mga bilihin. Ito rin ay maaring pag-ugatan ng *family bonding* lalo na sa panahon ngayon kung saan ang lahat ay tutok sa mga gadyets.

3. Batay sa kinalabasan ng pag-aaral na ito, iminuungkahi ng mga mananaliksik na upang mas maging matibay ang pagiging disiplinado ng mga Paconian, nararapat na maging priyoridad ng mga mag-aaral ang pagpapalaganap ng disiplina sa loob at labas ng tahanan kagaya ng patuloy na pagsunod sa mga protokol na inilunsad ng pamahalaan at lokal na pamahalaan upang hindi makaperwisyo ng ibang tao mas madaling mahawaan ng sakit tulad ng mga nakakatanda at mga indibidwal na mayroong karamdaman.

Naniniwala ang mga mananaliksik na ang disiplina ay hindi lamang ginagawad sa sarili, nararapat na maging mabuting modelo rin ang bawat isa sa pagpapakita ng kahalagahan ng disiplina sa ating kapwa at kapaligiran lalong lalo na ngayong panahon ng pandemya.

Dahil malaki ang saklaw at impluwensiya ng *social media*, inirerekомenda rin ng mga mananaliksik na makiisa ang mga Paconian sa paghihikayat na maging mabuti at responsableng mamamayan sa pamamagitan ng pagpo-post ng mga impormasyon kung paano maging bahagi ng solusyon sa sariling pamamaraan, ito ay maaaring maging paraan upang maituwid ang disiplina ng mga tao sa kinahaharap.

Kabanata I

Suliranin at Kaligiran ng Pag-aaral

A. Panimula

Marami ang sumasang-ayon na isa sa pinakamakasaysayang pangyayari ngayong ika-21 siglo ay ang kasalukuyang pandemya na kinahaharap ng bawat bansa buhat ng nakamatay na “*Coronavirus disease*” (COVID-19). Tila bang nakakakilabot isipin na maraming buhay, hanapbhay, at negosyo ang patuloy na napeperwisyo dala ng isang kalaban na hindi basta-bastang nakikita ng dalawang mata.

Ayon sa mga “*frontline health care workers*”, tunay na mapanghamon ang nakaraang taon hanggang sa kasalukuyan sapagkat patuloy pa rin ang pagtaas ng bilang ng mga kumpirmadong kaso ng COVID-19 sa Pilipinas sa kabilang mahigpit na pagpapatupad ng *lockdown*. Ang “*Enhanced Community Quarantine*” (ECQ) ay nagsimula noong ika-17 ng Marso, 2020 hanggang ika-15 ng Mayo 2020. Sinundan ito ng “*Modified Enhanced Community Quarantine*” (MECQ) kung saan naging mas maluwag ang mga operasyon sa iilang bahagi ng bansa, ito ay ipinatupad mula ika-16 ng Mayo, 2020 hanggang ika-31 ng Mayo, 2020. Sumunod dito ang “*General Community Quarantine*” (GCQ) na kasalukuyan pa ring ipinapatupad sa bansa, at sa tanda ng ika-1 taon ng pandemya, mapapagtanto ang mga pagbabagong naidulot nito sa iba’t ibang pamamaraan at aspeto; maging ito’y patungkol sa pagkabuuang disiplina, pagkilos at persepsyon sa buhay ng isang indibidwal.

Ang pandemyang ito’y hindi lamang humahamon sa resistensya ng mga Pilipino laban sa nasabing *virus* na COVID-19, bagkus hinahamon din nito ang pang-sariling disiplina ng bawat isa, matanda man o bata, mayaman man o mahirap, empleyado man o mag-aaral. At dito sa mga mag-aaral, sa mga kabataang itinuturing na “pag-aso ng bayan”, sa mga mamamayang inaasahang pinag-uugatan ng disiplina sa kabilang hamon pandemya magbubunga ang isang katanungan: Ano nga ba ang mga impluwensiya nito sa kanilang disiplina partikular na sa mga mag-aaral ng Paco Catholic School? Anong disiplina nga ba ang kanilang higit na pinairal, ang tuwid o ang baluktot?

Bakit disiplina?

“The ideal of behaviorism is to eliminate coercion: to apply controls by changing the environment in such a way as to reinforce the kind of behavior that benefits everyone.” – B.F. Skinner

Sinasabi sa teorya ni B.F Skinner na “*Modern day: theory: Radical Behaviorism*” na ang pag-uugali ng tao ay nakaangkla sa mga ‘laws’ o batas kaya’t sinasabi na ito’y hindi nakapaloob sa tao, bagkus ito ay nahuhulma sa kanilang koneksyon o relasyon sa lipunang kanilang ginagalawan. (Skinner, 1945)

Ayon sa pag-aaral ni Skinner, isinasaad dito na may epekto sa sikolohiya ng tao ang mga nagaganap sa kanyang paligid na nagbubunga sa pagkakaroon ng panibagong perspektibo na maaaring i-ugnay sa pagkilos ng isang indibidwal. Maaari itong makita sa naging epekto ng mga nabanggit na ECQ, MECQ at GCQ sa bansa, hindi kagaya noon na ang kalayaang gawin kung ano man ang naisin ay nakakamit ng bawat isa, ngayon ay mayroong mga inilapag na mga protokol na naglilitita sa pagkikilos ng mga mamamayan.

Gayun pa man, hindi lahat ng mga mamamayan ay sumusunod sa batas o protokol, sapagkat ang kahirapan ng pagkita ng salapi ngayong pandemya na nakakaapektu sa hanapbhay ng mga mamamayan ang siyang nagtutulak sa ilan na sumalungat sa wasto.

Makikita rin sa pagaaral na ito ang teorya ni Bandura na may pangalang “*Social Learning Theory*”. Ang teoryang ito ay naglalahad na ang mga tao ay natututo sa pamamagitan ng pagoobserba at ang kanyang kapaligiran. Makakamit ito sa gamit ng dalawang kondisyon na “*Observational Learning*” (Bandura, 1961) at “*Meditational Process*” (Bandura, 1977)

Ang teorya ni Bandura ay kadalasang mapapansin sa mga bata. Sa kanilang kapaligiran, doon nila natutuhan at napapayabong ang kanilang paguugali. Kung halimbawa ay napapaligiran siya ng mga taong may disiplina, masisipag at iba pang positibong pag-uugali, siguradong magkakaroon ito ng kontribusyon sa katangian na kanyang mapagyayaman.

Ayon naman sa “*VBN (Value-Belief-Norm) theory*” ni Stern, lumalabas ang kaugalian ng tao kapag magkakaron ng masamang epekto ang kanilang mga aksyon. Ang kanilang aksyon ay may nakaangkla na malaking responsibilidad

Likas sa tao ang pag-aanalisa ng mga desisyon. Sa bawat kilos ay may naka-salamin na responsibilidad, napapabago nito ang pagtanaw ng tao sa isang bagay na gusto niyang gawin.

Kung gayon, ano ang hamon nito sa mga Paconian?

Ito ang kauna-unahang taon ng pagsulong ng “*Online Distance Learning*” (ODL) sa paaralan bilang pagsunod sa pangkalusugang protokol ngayong pandemya, kaya halos lahat ng mga mag-aaral ay dumadaan pa rin sa *adjustment period* sapagkat ito'y naiiba sa tradisional na paraan ng pagkatuto. Maraming hamon ang hinaharap ng mga mag-aaral, mula sa pagpapasa ng mga gawain, paggawa ng mga proyekto, pakikinig sa klase, at hanggang pag-babalanseng mga responsibilidad bilang mag-aaral at miyembro ng pamilya sa loob ng tahanan, kasabay pa ng kanilang pagsusumikap na maalpasan ang mga pagbabagong dala ng pandemya. Sa mga hamon na ito tunay na masasalamin kung anong disiplina (tuwid o baluktot) ang higit na nangibabaw sa mga Paconians, bilang pagsukat sa kung gaano nga ba ka epektibo at katatag ang mga *core values* na itinatatak ng Paco Catholic School sa kanilang puso't isipan. Ang pagsusuring ito'y nagsisilbing hamon hindi lamang sa kung papaano maipapaunlad ng mga Paconian ang kanilang sarili patungo sa tuwid na disiplina sa kabilang suliranin; kung hindi pati na rin sa paaralan mismo ng Paco Catholic School, sa kung papaano nila papaunlarin ang kanilang mga programa at regulasyon sa *online learning* upang makamit ang pangangailangan ng mga Paconian at upang maipalaganap ang tuwid na disiplina sa mga Paconian.

B. Batayang Teoretikal

Ang pag-aaral na ito ay nakaangkla sa konsepto ng “*Radical Behaviorism*” na nakasandig sa teorya ni B.F Skinner na “*Modern Day: theory: Radical Behaviorism*” (1945) na may layuning maunawaan ang pag-aasal ng isang nilalang sa pamamagitan ng pag-obserba sa relasyon ng pag-uugali o ‘behavior’ sa kinabibilangan na kapaligiran o lipunan at kung paano nagkakaroon ng interaksyon ang mga nabanggit. Ipinagtibay ni Skinner na ang sanhi ng paghubog ng pag-uugali ng isang tao ay nasa labas ng espektro ng pagkilala niya sa kaniyang sarili.

Inilahad ni Skinner ang mga kailangang isaalang-alang sa pagsusuri ng pag-uugali ng tao:

1. Ang okasyon kung saan natatamo ang reaksiyon
2. Ang stimulus o reaksiyon ng isang indibidwal; at
3. Ang nakapaloob na kahihinatnan mula sa pangyayari (Skinner, 1969)

Ang teorya ni Skinner ay nagsasaad na ang pag-uugali ng tao ay nakaangkla sa mga ‘laws’ o batas kaya’t sinasabi na ito’y hindi nakapaloob sa tao, bagkus ito ay nahuhulma sa kanilang koneksyon o relasyon sa lipunang kanilang ginagalawan.

Ang pag-aaral ay nakasalig din sa teorya ni Bandura na “*Social Learning Theory*” na nagsasaad na ang pagkakatuto ng isang indibidwal ay nakahango sa pag-obserba nito sa mga kaganapan sa kanyang malawak na kapaligiran. Sinasabi rin sa teoryang ito na may relasyon ang isang indibidwal sa kanyang kapaligiran, at ang kanyang kapaligiran ay may kakayahang mag-dikta sa kanyang magiging pag-uugali. Ang teoryang ito ay nagsisilbing tulay sa pagitan ng mga maka-tradisional na uri ng pag-aaral sa mga araling pang-sikolohiya. Ang ideya na ito’y hango kay McLeod.

Ang teoryang ito ay makakamit sa ilalim ng mga sumusunod na kondisyon:

1. “*Observational Learning*”- “*Children observe the people around them behaving in various ways. This is illustrated during the famous Bobo doll experiment.*” (Bandura, 1961)
Ito ang prosesong kahahantungan ng karamihan lalo na ng mga bata na may likas mausisang kaisipan. Ngunit ang pagkiliti ng kuryusidad ay wala sa edad o kasarian. Ang

isang indibidwal ay bibigay sa impluwensiya kung ang modelo niya'y may pagkakatulad sa kanya sa kahit anumang aspeto at kung siya'y hinahayaang ipagpatuloy ito.

2. “*Mediational Processes*”- “*Bandura (1977) believes that humans are active information processors and think about the relationship between their behavior and its consequences.*” (McLeod, 2016) Ito ang proseseong nagaganap matapos magkaroon ng obserbasyon, ang proseso kung saan ang isang indibidwal ay naiipit sa sitwasyon kung ang produkto ba ng kanyang obserbasyon ay dapat niyang gayahin. Ito ang pagdedesiyon kung ano nga ba ang tamang itutugon ng isang indibidwal ng may pagsasaalang-alang sa mga kondisyon

Nakaangkla rin ito sa teorya ni Stern na “*VBN (value-belief-norm) theory*” na nagsasaad na ang mga kaugalian ay nagiging aktibo kapag ang isang indibidwal ay naniniwala na ang paglabag sa mga ito ay magkakaroon ng masamang epekto sa mga bagay na pinahahalagahan nila at sa pamamagitan ng pagsasagawa ng aksyon, magdadala sila ng malaking responsibilidad para sa mga kahihinatnan na iyon. Ang mga personal na halaga (hal., Mga halagang *altruistic*, halaga ng *egoistic*) ay mga antecedent ng mga paniniwala sa kapaligiran. Ang teorya na ito ay nagpapahiwatig ng mga ugnayan sa pagitan ng mga pag-uugali (*Human values*), paniniwala, at pamantayan.

C. Balangkas Konseptuwal

Mga Paconians:
Ano naging epekto ng pandemya sa paghubog ng disciplina ng mga Paconian?

Pandemya

Mga pagbabagong dulot ng pandemya na naghuhubog sa disciplina:

- Pagbagal ng ekonomiya
- Pagtaas ng dami ng mga walang trabaho
- Pagsara ng mga negosyo
- Pagpapatupad ng *online classes*
- Mga kinakailangang kagamitan sa pagkatuto sa *online learning* tulad ng mga *gadgets* at *internet connection*
- Ang takot na naidudulot ng kumakalat na “*Coronavirus*”
- Ang pagdami ng bilang ng mga kaso ng “*Coronavirus*”
- Ang pagpapatupad ng “*community quarantine*” na nagbabawal sa paglabas ng mga menor de edad at ng mga *senior citizens*

Impluwensya:

Isang tuwid o baluktot na disciplina ng mga Paconian.

Ang dayagram sa itaas ay nagbibigay linaw sa mga salik na nakakaapekto sa mga indibidwal ngayong pandemya partikular na sa mga Paconian; mga salik na nakaka apekto sa kanilang pag-iisip, sa pagkilos at sa pagdedesisyon. Dito nabibigyang diin ang kakayahan ng mga pagbabagong dala ng pandemya na baguhin ang pagkakahulma ng katauhan, pananaw at maging ang disciplina ng isang tao. Ito'y nagbubunga ng epekto na mahahati sa dalawa, ang tuwid na disciplina at ang baluktot na disiplina. At ito ay tuwirang mapapatunayan sa pagtitimbang ng kung anong kaukulang aksyon ang higit na nangingibabaw sa mga Paconian, ang tuwid na disciplina o ang baluktot na disciplina.

D. Layunin ng Pag-aaral

Pangkalahatang layunin:

Makapagbigay ng mas malawak na kaalaman hinggil sa gampanin at impluwensya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian.

Tiyak na layunin:

1. Mailarawan ang umiiral na katangian ng mga Paconian sa gitna ng pagharap sa pandemya.
2. Mailahad ang naging impluwensya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian buhat ng mga pagbabagong dulot nito sa:

 2.1 Ekonomiya at pinansyal

 2.2 Edukasyon

 2.4 Kalusugan

 2.4 Kapaligiran

3. Mailahad ang umiiral na pilosopiya at pagpapahalaga sa disiplina ng mga Paconian sa gitna ng mga hamon ng pandemya.

E. Saklaw at Limitasyon

Ang mga kalahok sa pag-aaral na ito ay 35 na mag-aaral mula sa baiting labing-isa ng Paco Catholic School, na pinili sa paraang sistematik. Ang pag-aaral ay isinagawa sa taong panuruan 2020-2021.

F. Kahalagahan ng Pag-aaral

Ang pag-aaral na ito ay nakapagbibigay ng impormasyon ukol sa mga negatibo at positibong epekto ng pandemya at kung ano ang pumapaloob na disiplina sa mga Paconian sa kasalukuyang panahon. Ito ay mahalaga upang malaman at mamulat ang mga mag-aaral sa kanilang mga ikinikilos.

Ang pananaliksik na ito ay magsisilbing gabay at makatutulong sa mga sumusunod:

1. Mga mag-aaral – ang pag-aaral na ito ay magsisilbing gabay sa mga mag-aaral nang kanilang matiyak kung ang kanila bang ikinikilos ay isang tuwid o baluktot na disiplina sa gitna ng pandemya. Ito ay magbibigay linaw sa kung ano ang nararapat nilang iwasan at pigilan nang makatulong sa pagpapabuti ng kasalukuyang sitwasyon. Samakatuwid, ito'y makatutulong sa pagbubukas ng kanilang isipan sa mga tamang asal sa gitna ng pagharap sa pandemya.
2. Mga guro – ang pag-aaral na ito ay maaaring magbigay ng karagdagang kaalaman sa mga guro sa kung papaano kumilos at mag-isip ang mga mag-aaral sa kabilang *online learning*. Ang resulta ng pagsusuring ito ay maaring magamit ng mga guro bilang isang instrumento sa kung papaano nila iintindihin at pangangasiwaan ang mga mag-aaral tungo sa isang epektibong estratehiya ng pagtuturo ng tamang asal at pagkakaroon ng magandang koneksyon sa kanila.
3. “*Guidance Counselors*”- ang pag-aaral na ito ang magsisiwalat ng mga nangyayari sa mga Paconian sa gitna ng pandemya; sa estado ng kanilang kasulukuyang buhay, at sa kanilang mental at emotional na kalusugan. Sa pamamagitan nito, malalaman nila at mas mabibigyan ng nararapat na tulong at gabay ang mga mag-aaral sa kanilang mga pinagdaraanan.
4. Institusyon- ang pag-aaral na ito ay makatutulong sa institusyon upang malaman nila ang mga kalagayan ng mga mag-aaral at upang makagawa ng mga panibagong patakaran o aktibidad na makatutulong sa mga mag-aaral.
5. Mga Administrador - ang pag-aaral na ito ay maaring gamitin sa pagsasagawa ng patakaran sa wastong pag-uugali ng isang mag-aaral sa panahon ng pandemya. Ang pag-aaral na ito ang magbibigay ebawasyon sa mga patakaran ipinatupad nila mula pa noong nakaraang taon. Ito ang nagbibigay kamalayan sa kung ano ang naging epekto ng kanilang mga ipinatupad regulasyon, kurikulum at programa. At dito masusukat kung ang mga ipinatupad ay epektibo o hindi, kung ito ba'y sapat o kulang, at kung ito ba'y mayroon pang ikaulad o wala na.
6. Mga mananaliksik sa hinaharap- Ang mga epekto na makukuha sa pagsisiyasat na ito ay maaraing gamitin bilang gabay sa mga susunod na pananaliksik. Ito'y makatutulong sa pagpapadali ng paghahanap ng mapagbabatayang impormasyon ng mananaliksik sa hinaharap at maging sa pagpapalawak sa pag-aaral na kanilang isinasagawa, lalo na't wala pang gaanong pag-aaral ang naisasagawa ukol sa paksang ito.

G. Katuturan Ng Mga Salitang Ginamit

Disiplina- Ang salitang ito ay may kahulugang "kasayan na nagpapaunlad sa pagkontrol sa sarili, karakter at kasinupan." Samakatwid, ito rin ay nagsasaad nang maayos na pag-uugali.

COVID – 19 - ang "*Coronavirus disease*" (COVID-19) ay isang nakahahawang sakit na dulot ng bagong coronavirus na umaapekto sa baga at mga daanan ng hinlinga.

Pandemya - isang malawakang pagkakahawa-hawa ng isang sakit na nakakaapekto sa maraming tao sa sa buong mundo at mabilis kumakalat.

Online Distance Learning- isang alternatibong paraan upang maipagpatuloy ang edukasyon ng mga mag-aaral. Nahahati ito sa tatlong uri. Ang online *distance learning* ay maaaring gawin sa pamamagitan ng paggamit ng computer, smartphones at *internet* o kilala rin bilang *online*

New Normal- ang kasalukuyang panahon na ating nararanasan. Dito ay may mga panibagong batas na ginawa dahil sa COVID-19. Dito sa new normal makikita ang mga pagpapatupad ng *online classes*, pagsusuot ng *face mask*, pagsusuot ng *face shield*, atbp.

Kabanata II

Kaugnay na Literatura at Pag-aaral

A. Epekto ng Pandemya sa mga Pilipino sa iba't ibang Aspeto

Batay sa artikulong inilathala ng GMA News Online (2021) na pinamagatang “Paano Naapektuhan ng Pandemya ang Manggagawang Pilipino?”, nakasaad na mag-iisang taon na simula nang magsimula ang pandemya, ngunit marami pa rin ang lubos na naapektuhan nito: negosyo, hanapbhay, edukasyon, ekonomiya, mental na kalusugan, at disiplina ng tao. Subalit, ang mas naapektuhan nito ay ang ating mga manggagawa. Dahil sa mga bagong patakaran sa lipunan simula nang naitala ang patuloy na pagtaas ng kumpirmadong kasu ng COVID-19 ay kinakailangan ng ating mga manggagawa mag-*adjust* upang may ipakain sa kanilang mga pamilya. Malaki ang hamon ng lockdown sa ating pamumuhay, kaya naman tuwiran itong nagkakaroon ng epekto sa ating disiplina sapagkat may mga batas na kailangan natin sundin upang maiwasan ang paglaganap ng COVID-19. Noong una man ay naninibago pa tayo, ngunit ngayong nakakasanayan na natin, ay dapat lang ipagpatuloy ito.

Ayon sa pag-aaral na isinagawa nila Haleem, et al. (2020) Ang pandemya ay hindi lamang nakakaapekto sa ating kalusugan, ang epekto nito ay patuloy na dumadaloy at sumasakop sa iba't ibang aspeto kagaya ng mga sumusunod:

A) Pang-kalusugan (*Healthcare*)

- Mga pagsubok sa diyagnostiko, *quarantine*, at paggamot sa mga pasyenteng may kumpirmadong kasu.
- Mataas na pasanin ng paggana ng umiiral na sistemang medikal.
- Ang mga pasyenteng mayroong ibang karamdamang ay napapabayaan.
- Ang mga doktor, nars, at iba pang mga propesyonal ay nasa mataas na panganib.
- Pangangailangan ng labis na proteksyon.
- Pagtaas ng demand sa mga medikal na materyales.

B) Pang-ekonomiko (*Economic*)

- Pagbagal ng paggawa ng mga esensyal na materyales.
- Pagbagal ng salapi sa mercado.
- Pagkatumal ng mga negosyo, mapa-internasyonal o lokal.
- Pagbaba ng “*revenue growth.*”

C) Pang-sosyal (*Social*)

- Pag-iimplementa ng “*social distancing.*”
- Pagsasara ng mga gusali (hotels, mga restawrant, simbahan, at iba pa).
- Pagpapalibot ng mga selebrasyon na maaaring daluhan ng maraming tao.

Ang pagkakaroon ng pandemya ay nagbunga ng pagbabago sa iba’t ibang larangan na maaring matimbang sa pagitan ng positibo o negatibong epekto nito sa mga mamamayang Pilipino. At bilang panimula, ito ang resulta sa sarbey na isinagawa ng *Journal of Global Health*: “*A large majority (94.0%) of respondents had already heard of COVID-19. Only half (54.0%) of all respondents reported that their daily life had been disrupted by COVID-19, but 80.3% were worried about contracting the virus.*” Dito pa lamang ay kakikitaan na ng tiyak na malaking epekto ang pandemya sa mga Pilipino, sa kanilang pag-iisip at maging sa kanilang pag kilos; ito’y mapapatunayan sa biglaang pagtaas ng kanilang pag-aalala hinggil sa maidudulot nitong pagbabago sa kanilang buhay at lalo na sa kanilang kalusugan. Ang lahat ay tunay na naapektuhan sa nagaganap na pandemya, ito’y nagkakaiba lamang pagdating sa kung gaano kalaki o kaliit ang epekto nito sa mga tao batay sa kanilang katayuan sa lipunan at kalagyan sa kalusugan. Ito ang isa sa mga salik upang ang disiplina ng isang indibidwal ay mamaluktot o tumuwid ang patatsulok na hirarkiya sa bansang Pilipinas, kung saan ang mga tinatawag na “*poorest of the poor*” ay higit pang ibinababa sa prayoridad at binabawasan ang pribilehiyo. Ito ay napatunayan sa sarbey na isinagawa pa rin *Journal of Global Health* noong 2017 kung saan tanging 59.7 % lamang ng mga kabilang sa ibabang bahagdan ang nakatatanggap ng *health insurance* na maituturing na mababa kung ihahambing sa porsyento ng mga kabilang sa itaas na bahagdan na nakatanggap ng *health insurance*, 83.2%.

Ayon sa artikulo ni Rissa Coronel (2020) na pinamagatang “*How the COVID-19 pandemic has affected Filipinos’ mental health*”, sinasabi na ang pandemikong COVID-19 ay nagpabago ng marami sa ating pang araw-araw na buhay sa isang maikling haba ng panahon. Ang buong sektor ay naapektuhan, iniwan ang marami sa isang estado ng kawalan ng katiyakan patungkol sa kanilang trabaho. Tulad na lamang ni Angelo, isang mananaliksik na ang proyekto ay natigil nang walang katiyakan. “Narinig ko ang mga alingawngaw na ang aming mga kontrata ay hindi na mababago dahil wala pang trabaho na magagawa pa rin. Ni hindi ko magawang magtrabaho ng anuman sa bahay dahil sa pagkabalisa. Nakaka-stress ito sa akin.” Sa kabilang banda, may mga kailangang mag-ulat upang magtrabaho at mag-aral sa gitna ng pandaigdigang krisis.

Base sa mga disiplina ng Antropohiya, Sosyolohiya at Agham pampolitika, ang isang indibidwal ay maiuuri base sa lima nitong kalikasan: “*Man as a Biological Being*”, “*Man as a Rational Being*”, “*Man as a Social Being*”, “*Man as a Cultural Being*” at “*Man as a Political Being*.” Dito nag-uugat sa kung papaano kumikilos at nag-iisip ang isang indibidwal. Ang mga salik na nabanggit ay nagsisilbing hulmahan ng pagkatao ng isang indibidwal, kung kaya’t bilang isang indibidwal na may kakayahang mag-isip at makaramdam ng emosyon, nakikisalamuha sa kapwa tao at napapasa ilalim ng isang pamahalaan, ang bawat tao’y naapektuhan sa mga nangyayari sa kanyang kapaligiran. Pinapatunayan lamang nito na kabuhayan, pag-uugali lalo na ang disiplina ng mga Pilipino ay higit na naapektuhan sa mga pagbabagong nangyayari sa bansang Pilipinas. Mula ekonomiya ng bansang Pilipinas, sa trabaho ng bawat mamamayan at sa edukasyon ng mga kabataan, ang bawat isa’y nagpupumilit na umangkop sa ganitong sitwasyon.

Synthesis/ Pagbubuod:

Mula sa mga literaturang nakalap masasabing ang pandemya ay lubos na nakakaapekto sa bawat inidibidwal partikular na sa mga Pilipino, maging ito man ay sa pang-kalusugan, pang-ekonomiko, pang-sosyal, pang- sikolohikal at pang-edukasyon na aspeto. Ang mga pagbabagong nagaganap sa mga nasabing aspeto ay nagbubunga ng isang tahasang realidad kung saan ang kahirapan ay laganap sa kahit sinuman. Ang pagtaas ng kaso ng COVID-19 ay ang pagbaba ng bilang ng mga naghahanap buhay, ang pagbagal ng takbo ng ekonomiya ay ang pagbilis ng

pagkalat ng takot sa mga tao, ang pagdami ng mga nagsasarang negosyo ay ang pag kaunti ng sentimo sa palad ng mga Pilipino, dito tunay na masusukat ang kalakasang ipinapamalas ng pandemya.

B. Epekto ng Pandemya sa mga Kabataan partikular na sa mga Mag-aaral

Sa pandaigdigang pag-unlad ng “*Coronavirus Disease*” (COVID-19) pagsiklab, ang mga isyung sikolohikal na kasama ng pandemikong ito ay mabilis na pinagsama ang pasanin sa kalusugan ng publiko (Torales et al., 2020). Ang umuusbong na pananaliksik na tinatasa ang mga implikasyon sa kalusugang pangkaisipan ng COVID-19 ay kinilala ang isang tumataas na pagkalat ng katamtaman hanggang sa matinding pag-uulat sa sarili na nalulumbay at nababahala na simtomatolohiya sa pangkalahatang publiko (Wang et al., 2020), na sumasalamin sa malawak na epekto ng kawalan ng katiyakan at kalusugan -kaugnay na takot. Gayunpaman, ang karagdagang pananaliksik na nag-iimbestiga na lampas sa antas ng populasyon ay kinakailangan upang maunawaan ang indibidwal na pagkagambala ng mga buhay at gawain bilang resulta ng COVID-19, at mga kaugnay na sikolohikal na epekto. Para sa mga mag-aaral sa kolehiyo, ang tumataas na antas ng sikolohikal na pagkabalisa at ang mga maliliit na kahihinatnan na pang-akademiko ay laganap sa ilalim ng normal na mga pangyayari (American College Health Association, 2019). Bilang isang resulta ng mga hakbang sa pisikal na distansya bilang pagpapatupad ngayong may pandemya, ang mga institusyon pang-edukasyon ng tersiyaryo ay lumipat sa isang pang-emergency na online format ng pag-aaral, na inaasahan na higit na magpapalala sa mga stress sa akademiko para sa mga mag-aaral.

Ayon sa artikulong inilathala ng *California All* (2021), dahil sa pandemya, nabago ang sistema ng pag-aaral sa iba’t ibang bansa. Nailunsad ang online class kapalit ng normal na *face to face classes*. Ayon sa artikulong ito, mananatili sa ganitong sitwasyon ang pag-aaral ng mga estudyante hangga’t hindi pa nagkakaroon ng bakuna para sa COVID-19.

Ayon sa artikulo ni Carolyn Jones (2020) na pinamagatang “*How school discipline — and student misbehavior — has changed during the pandemic*”, isinaad na ang mga guro at tagapagtuguyod sa Kagawaran ng Edukasyon ng California na nakapanayam ng *EdSource* ay nagsasabi na ang disiplina sa paaralan, tulad ng mga suspensyon at pagpapatalsik, ay nangyayari pa rin sa “*distance learning*”, bagaman hindi mas madalas kaysa noong nag-aaral nang personal ang mga mag-aaral. Pandaraya sa mga *online* na pagsusuri, paggambala sa *online classes*, at mga paglabag sa droga at sandata ay kabilang sa mga karaniwang paglabag na nakasalamuha nila.

Sa artikulo ni Derrick Meador inilahad kung paano nakakaapekto ang tamang pagpapalaganap at pagpapatupad ng mga alituntunin sa disiplina ng mga estudyante sa paaralan. Isa sa mga nabanggit na paraan ay ang paggawa ng plano ng buong administrasyon ng paaralan na susundin ng mga estudyante. Sumunod dito ay ang paggawa ng dokumento na naglalaman ng mga alituntuning nabuo sa pagpaplano, at ang huli ay ang istriktong pagpapatupad ng mga alituntunin ng mga guro sa mga mag-aaral.

Ayon sa artikulong inilathala ng ABS-CBN News (2020), sinasabing mayroong epekto ang *quarantine* at *online learning* sa kalusugan ng mga kabataan ngayon. Napapansin ng mga magulang na wala nang gana ang kanilang mga anak sa gawaing bahay. Kasabay ng paggunita sa *World Mental Health Day* noong Oktubre 10, 2020, nagpaalala ang mga eksperto na mahalagang tutukan ang mental health ng mga bata dahil delikado at pangmatagalang maaaring maging epekto nito lalo na sa susunod na henerasyon. Ayon naman kay Wilma Banaga, ang tagapayo ng karapatan ng mga bata ng *Save the Children Philippines*, kailangan ng mga magulang na kausapin at obserbahan ang kanilang mga anak. Kasama na rito ang pagpapatupad aniya ng “*positive discipline*.” Ayon sa *World Health Organization-Philippines*, umaabot sa higit 3 milyong Pilipino ang nakararanas ng *mental, neurological* at *substance use disorder* sa unang bahagi pa lang ng taon.

Synthesis/ Pagbubuod:

Dito naman nabigyang diin ang isa sa mga marupok na sangay sa ating lipunan, ang mga kabataan. Ang mga kabataan bilang likas na mausisang mga indibidwal ay ngayo'y nadadawit sa isang sitwasyon kung saan ang kanilang nararapat na yugto ng pagsisiyasat ng mg bagong kaalaman at pagtuklas ng sarili ay nalilimitahan ng mga kondisyon sa ilalaim ng pandemya. At ito ay masasalamin sa pagbabagong nagaganap sa pang-edukasyong aspeto, ang nakagawiang *face-to-face classes* ay napalitan ng *online learning* na tuwiran namang nakaapekto sa pang-sikolohikal na aspeto ng mga kabataan. Dito nagbunga ang mga samu't saring pag uugali at pagkilos ng mga kabataan na taliwas sa likas nilang pagkakakilanlan.

C. Mga Katangian o Pag uugaling naidudulot ng mga Pagbabagong dala ng Pandemya sa isang Indibidwal

Ayon kina Dr Matthew Whalley & Dr Hardeep Kaur (2020), ang tao ay may kakaibang kapangyarihang isipin ang hinaharap at mga kaganapan bago pa sila maganap. Ang maagang pag-iisip tungkol sa hinaharap ay nagbibigay sa atin ng kakayahang makita ang di-inaaasahang mga hadlang at suliranin, at nagbibigay din ng pagkakataong maghanda ng kalutasan. Ang paghuhugas ng kamay at *social distancing*, o ang pagtatalaga ng sapat na pagitan sa bawat mamamayan, ay mga bagay na ginagawa natin upang maiwasan ang pagkalat ng *virus*. Gayunpaman, ang pag-aalala ay isang uri ng maagang pag-iisip na madalas ay nagbibigay satin ng pagkabalisa, o kaya'y pagkabahala. Kadalasan, kapag ang mga tao ay laging nag-aalala, naiisip natin kung ano ang pinakamasamang maaring mangyari, at natatakot tayong di natin ito kakayanin.

Ang mga "*Coping scales measure*" ay ginagamit upang magbigay linaw sa iba't ibang paraan na isinasagawa ng mga tao sa tuwing nahaharap sa *stress*, bilang pagtugon sa problemang pinag-uugatan nito. At kung pagbabatayan ang mga karaniwang "*Coping scales measure*" na ginagamit tulad ng "*COPE (Coping Orientation to Problems Experienced)*", "*Ways of Coping Questionnaire*", "*Coping Strategies Questionnaire*", "*Coping Inventory for Stressful Situations*", "*Religious-COPE*" at "*Coping Response Inventory*", ito'y hahantong sa apat na pangunahing uri ng "*coping mechanisms*" ayon kina Emad B. Algorani at Vikas Gupta (2020).

1. “*Problem-focused*”, kung saan tinutugunan ang mga problemang sanhi ng pagkabalisa, isang halimbawa nito ay ang pagpapaplano.
2. “*Emotion-focused*”, ito'y naglalayong bawasan o pagaanin ang mga negatibong damdamin na naidudulot ng problema, kasama sa mga halimbawa nito ang pagtanggap.
3. “*Meaning-focused*”, kung saan ang isang indibidwal ay nagsasagawa ng mga istratehiyang kanyang ginagamit upang pangasiwaan ang problema at upang maiungkat ang kahulugan nito.
4. “*Social coping*” (*support-seeking*), ito ang paghahanap ng suporta o tulong ng isang indibidwal sa emosyonal o instrumental na aspeto upang mabawasan ang *stress* na kanyang pinagdadaanan.

Ang paggamit ng mga nabanggit na uri ng “*coping mechanisms*” ay nakabatay sa malayang pagpili ng isang indibidwal; kung ano man ang kanyang mapag-isipan at mapag-desisyunang gamitin, ito'y nagsisilbing salamin sa kanyang katauhan at gayon din sa kanyang mental na kalagayan. Kung kaya't ang epekto ng isinagawang “*coping mechanism*” ng isang indibidwal ay maaaring mapasailalim ng kanyang pananagutan at responsibilidad, maging ito man ay positibo o negatibo.

Ang pilosopong Griyego na si Aristotle ay naniniwala na ang lakas ng loob ay ang pinakamahalagang katangian ng tao. “*Courage is the first of human virtues because it makes all others possible.*”

Batay kina Ntsika Majiba at Nolonwabo Happiness Majiba (2020), kapag malakas ang ating loob, ginagawa natin ang unang matapang na hakbang sa pagharap sa mga hindi kanaais-nais na sitwasyon at pangyayari, at kung hindi natin lalakasan ang ating loob, maaaring hindi natin pagtatagumpayan ang mga matinding sitwasyon; hindi ito maaaring laktawan o takbuhan palayo. Ang pagkakaroon ng lakas ng loob ay nagbibigay-daan sa atin upang harapin ang takot at tulungan tayong harapin ang mga bagay o pangyayari na hindi pa natin alam hanggang sa ito'y ating

malaman. Ang takot mismo ay maaaring maging ang pinaka nakakapinsalang damdamin na pumipigil sa atin mula sa pagsulong at makahanap ng paggaling mula sa mga hinarap at haharapin pa nating pagsubok. Isiniwalat dito na ang pagsubok ay nagsisilang ng lakas ng loob. Lakas ng loob na nagpapalakas sa atin, nagbibigay ng kumpiyansa at positibong pananaw at, ang mga kasubok-subok na sitwasyon lamang ang nagpapahintulot ng katapangan. Pinapayagan din tayo ng mga pagsubok na magkaroon ng napakahalagang katangian na tinatawag na katatagan; sa pamamagitan ng katatagan, ang isa ay maaaring maging mas matapang at mahinahon, ang karakter ng isang tao ay napalalakas at nakapagpapatuloy mula sa mga napakasakit na pangyayari.

Ayon kina Michael W. Rabow, MD at David Bullard, PhD (2021), sa kasagsagan ngayon ng pandemya ang pagkabalisa, pagkatakot, at kawalan ng lakas at pag-asa ay pinagdadaanan ng karamihan. At ang pinaguugatan nito ay kanilang pinatunayan sa penomenang kasulukayang namamayani sa karamihan, *“This is the “Both/And” virus. Many of us are being hurt by what is happening in our world, and also by what has not happened. Indeed, there is pain and loss even in what we escape.”*

Ayon kay Algorani at Gupta (2020), ang COVID - 19 ay isang malaking pamilya ng mga *virus* na nagging sanhi ng isang malawak na hanay ng mga sakit mula sa mga karaniwang malamig na sakit. Ang pandemya ay isang pampublikong kagipitan ng internasyonal na pag-aalala na nakakaapekto sa ilang bansa. Ang laganap na pagsisimula ng COVID-19 virus ay nagdala hindi lamang ng panganib ng kamatayan kundi pati na rin ang mga pangunahing sikolohikal na presyon.

1. Depresyon
2. Pagkabalisa o *anxiety*
3. *Stress*
4. Konsentrasyon
5. Pagkagimbala ng padron sa pagtulog
6. Pagkabawas ng sosyal na interaksyon dahil sa “*physical distancing*”
7. Pagtaas ng mga alalahanin pagdating sa akademyang performans

Binigyang-diin ng mga natuklasang ito ang kahalagahan ng malapit na pagsusubaybay sa katayuan ng mga mag-aaral sa kolehiyo, pagbibigay ng sikolohikal na interbensyon, at pagpapabuti ng posibilidad na humingi ng sikolohikal na tulong.

Synthesis/ Pagbubuod:

At sa higit pang pagbibigay pansin sa pang-sikolohikal na aspeto, binigyang linaw ng larangan na ito ang kakayahan ng mga indibidwal na umangkop sa mga pagbabagong dala ng nasabing pandemya. Sa mga nakalap na literatura naipakita ang iba’t ibang proseso ng pag-angkop ng iba’t ibang tao na nadadawit sa iisang sitwasyon, maging ito man ay positibo o kaya’y negatibo. Dito nabigayang linaw ang mga pag-uugaling maaaring makuha ng bawat indibidwal mula sa nasabing sitwasyon na sumasalamin sa kahinaan at kalakasan ng kanilang pagkatao. Dito rin nabigyang tunay na ang pandemya ay hindi lamang higit na nakakaapekto sa pisikal na aspetto ng isang indibidwal kung hindi pati na rin sa kanyang emosyonal.

D. Kahalagahan ng Disiplina sa gitna ng Pandemya

Ayon sa artikulo ni Marissa Eugenio (2020) na pinamagatang, “Ang Pagkakaroon Ng Disiplina At Kooperasyon Sa Pagitan Ng Mga Mamamayan At Pamahalaan Sa Panahon Ng Kalamidad”, sinasabing napatunayan sa kaso ng COVID-19 na ang kailangan sa panahon ng kalamidad ay disiplina at kooperasyon—hindi ang pamumulitika, pagpuna, paninira o pagpapalaganap ng kasinungalingan gamit ang social media. Kumbaga sa nasa gitna ng isang digmaan, ang naging mabisang sandata ng mga tao ay ang disiplina, pakikipagkaisa, pagpapasakop, at bayanihan—hindi ang mga maling nakasanayan na palakasan, pagpapalusot, patigasan, pagkamakasarili, at pagpapairal ng baluktot na prinsipyo.

Ang pagdisiplina sa sarili ay sumasaklaw sa pagiging responsableng mamamayan. Ang gawaing ito ay makatutulong upang puksain ang COVID-19. Ayon sa *World Health Organization*, mahalaga ang disiplina at wastong pag-uugali upang pamahalaan ang pandemya tulad nito. Lahat ng antas ng buhay ay dapat makiisa sa gawain mula sa gobyerno hangang sa mamamayan. Dapat

magkaroon ng masusing sistema sa pamamalakad upang magbigay proteksyon sa nakararami at sa maaring epekto nito sa ekonomiya.

Ayon kay Abby Binay (2020), disiplina at ibayong pag-iingat ang kailangan sa bawat mamamayan ngayong panahon ng pandemya. Pagsusuot ng mask, paghuhugas ng kamay at pagsocial distancing ang kailangan dahil dito nakasalalay ang ating kaligtasan. May mas mahalaga pa sa bakuna at mga bitamina at ito ay ang pakikiisa ng mga mamamayan.

Sinabi naman ni DILG *Undersecretary* Jonathan E. Malaya na, “Disiplina ang ating pinakamalakas na panangga laban sa COVID-19. Kung lahat ng tao ay susundin ang mga alituntunin ng pamahalaan ay mataas ang tsansang bumaba ang kaso ng COVID-19 sa bansa at mabibigyang pokus ng gobyerno ang paggamot sa mga pasyenteng may coronavirus hanggang sa ito'y tuluyang mapuksa.” Ang disiplina ang kamalayan ng bawat Pilipino sa kanilang tungkulin sa pagpapaunlad ng bansa.

Dahil sa pandemyang ating nararanasan sa kasalukuyan, ang bawat isa'y nakakabuo ng mga tanong sa isipan sa kung papaaanong paraan ito maiiwasan. At bilang tugon, ang *Department of Health* (DOH) at *Department of the Interior and Local Government* (DILG) ay humantong sa pagkakatataug ng “BIDA ang May Disiplina: Solusyon sa COVID-19 national advocacy campaign.” Ang kampanyang ito ay naglalayong himukin ang mga mamamayang Pilipino sa pagpapamalas ng aking disiplina lalo na sa panahon ngayon ng pandemya kung saan ang paglabag sa mga *health protocols* na ipinatupad ng gobyerno ay laganap at buong tapang na isinisiwalat sa *social media*, ayon sa pahayag nina Secretary Francisco T. Duque III and DILG Secretary Eduardo M. Año. At ito'y matagumpay na isanagawa sa pangkaraniwan ngunit epektibong paraan ng panghihikayat kung saan ang kapangyarihan ng impluwensiya ay ipinangangalandakan. Sa tulong ng mga pribadong sektor, mayroong napagkunan ng pangangailang pinansyal; sa tulong naman ng mga lokal na personalidad, mas napalawig ang panghihikayat sa mga mamamayan na maki-isa sa kampanya. “Ang pagtutulungan sa panahon ng pandemya ang susi para mawaksan natin ito. Ang laban natin against COVID-19 ay hindi laban ng *National o Local Government* lamang. Bawat isa

sa atin, kabilang ang *private sector* ay may malaking role na ginagampanan”, mga salitang nagsmula kay Sec. Duque na nagpapaalala ng pangangailangan sa partisipasyon ng lahat nang maisakatuparan ang nasabing adbokasiya, nang maipalaganap ang disiplina. Ang “BIDA ang May Disiplina: Solusyon sa COVID-19 national advocacy campaign” ay nagsisilbing saligan kung ang kaukulang kilos ng mga Pilipino sa mga pagbabagong dulot ng pandemya ay sumasalamin sa isang baluktot o tuwid na disiplina; mga kilos na nagtulak upang ang mga kagawarang DOH at DILG ay magtaguyod ng isang kampanya para sa disiplina.

At sa pagpapatapos, paalala ni Secretary Eduardo M. Año na “Walang katiyakan ang mga panahong ito kaya mahalagang makuha natin ang suporta ng mga mamamayan sa pamamagitan ng pamumuhay ng may disiplina lalo na ngayong ‘new normal’ na.”

Batay kay Dequina (2020), ang disiplina ay kusang lulutang kung may malasakit ang mga Pilipino at ituturing na kanilang sariling tahanan ang kabuuhan ng munisipalidad. Kung ang ating tahanan, sinisikap nating pamalagiing malinis, dapat gayon din ang ating bayan, paglilinaw ni Peroy, ang San Jose *Municipal Environment and Natural Resources Officer* (MENRO). Sa katunayan, saad pa ng opisyal, tila nakahinga ang kalikasan nang mapilitan tayong manatili sa tahanan dahil sa pandemya. At kung meron man aniya na magandang naibunga ang “*Coronavirus Disease*” (COVID-19), ito ay ang pansamantalang paglinis ng mga lansangan, gayundin ng hangin, at katubigan. Sa pananaw ni Peroy, matagal nang nagpapasaklolo ang Inang Kalikasan at matitigil lamang ang pagsalaula sa kanya kung mananaig ang disiplina at malasakit ng sambayanan. Hindi naman aniya kailangang hintayin ang pagdiriwang ng Buwan ng Kapaligiran para magkaisa ang mga komunidad at iligtas ang planeta sa tuluyang pagkasira.

Synthesis/ Pagbubuod:

At bilang pagpapatuloy sa epekto ng pandemya sa pang-sikolohikal na aspeto, narito ang disiplina na likas na kasangkapan ng pagkatao ng isang indibidwal. Sa mga literaturang ito ipinahayag ang disiplina partikular na ang tuwid na disiplina bilang isang positibong instrumento hinggil sa mga pagbabagong dala ng pandemya. Sinang-ayunan ng mga may akda ng mga nasabing literatura ang disiplina mula sa bawat isa bilang isang epektibong paraan ng pag angkop sa

pandemya. Ito ang hinihinging taglayin ng marami upang ang pag-unlad sa lipunan ay makamtan, at ang iba pang suliranin na dala ng pandemya ay matugunan.

E. Mga Patunay ng isang Baluktot at isang Tuwid na Disiplinang naipamalas ng mga Pilipino

Ayon sa artikulong inilathala ng Kagawaran ng Interyor at Pamahalaang Lokal na pinamagatang “DILG naghain ng kaso sa Ombudsman laban sa 3 LGU *official* dahil sa paglabag ng quarantine protocols” (2020), isinasaad na ang epekto ng pandemya sa disiplina ng mga Pilipino ay maiuuri sa dalawa, ang namaluktot at ang tumuwid. At ito ilang patunay sa mga sumusunod:

A. Namaluktot

Isang kaso ang inihain sa Ombudsman ng Kagawaran ng Panloob at Pamahalaang Lokal o ang DILG partikular na ang sekretarya nito na si Sec. Eduardo Anyo laban sa isang alkalde at konsehal sa Sto. Tomas, Pangasinan. Ito ay dahil sa napag-alamang pagdiriwang nito ng kaarawan na nagbunga ng paglabag sa mga *health protocols* tulad ng *social distancing* at maging sa itinakdang *curfew*. Ang baluktot na disiplinang masasabing napapairal ng ilan nang dahil sa kahirapan ng pag angkop sa mga pagbabagong dala ng pandemya. Ito ay bunga ng sanhing maaaring maiuuri sa dalawa: pagpupumilit na isagawa ang nakasanayang noo'y pangkaraniwang gawain ngunit ngayo'y hindi na at ang pagpupumilit na isagawa ang mga aksyong noo'y hindi naman nakasanayan ngunit ngayo'y ginagawa nang dahil sa kahirapan. Ito ang nagpapatunay ng kasabihang “Ang taong nagigipit, sa patalim kumakapit”, ang hindi kaaya-ayang katotohanan ng pandemya.

B. Tumuwid

Batay sa artikulo ni Lucia Bronio (2020) na pinamagatang “Tapang at pagkakaisa, ipinamalas ng kababaihang Mandaleño sa gitna ng pandemya”, ang isang patunay naman sa epekto nitong pagtutuwid sa disiplina ng mga Pilipino ay ang pag-ayon ng mga kababaihang itinuturing na “parent leader” sa mga layunin ng Pantawid Pamilya Pilipino Program (4Ps) lalo na sa panahon ngayon ng pandemya. Bilang mga miyembro ng

nasabing programa, sila'y nakibahagi sa malawakang balidasyon ng mga karapat-dapat na makatanggap ng “*Social Amelioration Program*” (SAP) o ayudang pinansyal sa lungsod ng Mandaluong. Ngunit ang kanilang pagtulong sa nasabing lungsod ay kanilang pang pinalawig nang sila'y nakibahagi rin sa pag-emparek at pamamahagi ng *relief goods*, at sa pagtulong sa paglilinis ng kapaligiran. Ang ganitong aksyon ay masasabing kanilang isinagawa nang dahil sa kaangkupan nito sa layuning *social assistance* at *social development* ng 4Ps ngunit kung susuriin ng mataimtim, ito ay patungo sa isang tuwid na pag-iisip, tuwid ng pag-uugali at tuwid na pagkilos na kasangkapan sa pagpupunyagi laban sa pandemyang ito. Ang tuwid na disiplinang ito ng ilang mamamayang Pilipino ang sumasalungat sa baluktot na disiplina ng ilan. Ito ang nagpapatunay ng kagandahan makikita sa kaligitnaan ng pandemya, ang pagkabuhat at pagpapatibay ng pagka-Pilipino.

Synthesis/ Pagbubuod:

Tunay ngang disiplina ang hinihingi mula sa bawat isa ngayong pandemya ngunit sa realidad na pinatunayan ng mga nasabing literatura pinakita ang disiplinang maiuuri sa dalawa, ang tuwid at baluktot. Tahasan nitong inilalantad ang posibilidad na ang mga pagbabagong dala ng pandemya ay hindi lamang magbubunga ng isang positibong pag-uugali mula sa mga mamamayang Pilipino nang dahil sa pagkakaiba-iba ng pinanggagalingang pananaw, pinagdadaanang kalagayan at pinaglalaanang tao ang bawat isa. Ang mga literaturang ito ay nagpapatunay sa isang realidad na naglalayag sa magkasalungat na posibilidad, ang posibilidad na mangibabaw ang kahinaan sa harap ng tukso o kaya ang posibilidad na mangibabaw ang kalakasan laban sa tukso.

KABANATA III

METODOLOHIYA

3.1 Disenyo at Pamamaraan ng Pananaliksik

Ang pananaliksik na ito ay isang deskriptibong pag-aaral sapagkat ninanais ng mga mananaliksik na alamin ang estado ng disiplina pati na rin ang mga epekto nito sa mga piling mag-aaral ng ika-11 baitang ng Paco Catholic School ngayong panahon ng pandemya. Ang pag-aaral ay naglalayong sagutin ang tanong kung tumuwid ba o namaluktot ang disiplina ng mga mag-aaral lalo na't kasabay ng panahong ito ay ang mga bagong protokol at suliranin.

Ang pag-aaral na ito ay pinagsanib, parehong kwalitatibo at kwantitatibong pag-aaral. Sa ilalim ng pag-aaral na ito ay kinakailangang gamitan ng istatistikal o numerikal na pag-aanalisa na makokolekta sa pamamagitan ng pagbibigay ng talatanungan (*Likert scale*) sa mga piling mag-aaral sa bawat *strand* ng ika-11 baitang ng Paco Catholic School. Ang mga datos na makakalap mula sa talatanungan ay ang magsisilbing batayan ng mga mananaliksik upang matukoy kung tunay nga bang tumuwid o namaluktot ang kamalayan ng mga Paconians sa pagdidisiplina ng sarili sa kasagsagan ng pandemya. Dito rin matutukoy ang estado ng kanilang kaalaman at kamalayan sa mga hamon sa ginagalawang lipunan, base sa kanilang mga mabubuong ganap na pananaw patungkol sa iba't ibang mga isyu o pangyayari sa kasalukuyan. Bukod sa *Likert scale* ay mayroon ding mga tanong na kailangang sagutin ng mga kalahok sa pasalaysay na pamamaraan, ito ay upang mas mabigyang diin ang pangangalap ng datos sapagkat makikita dito ang ispesipikong pananaw ng mga mag-aaral batay sa paksas.

Ang paggamit ng talatanungan ay nagsisilbing pinaka epektibo at angkop na paraan sa pangongolekta ng datos sapagkat mas napapagaan nito ang pakikiisa ng mga kalahok at ang pangongolekta ng mga datos ng pananaliksik; at dahil *Online Distance Learning* ang ipinapatupad sa kasalukuyan kasabay ng iba pang pangkalusugang protokol, ang talatanungan ay isasagawa lamang sa pamamagitan ng *MS Forms* upang maiwasan ang pagkakaroon ng direktang interaksiyon o pamamahagi.

Ang mga datos na makakalap ng mga mananaliksik mula sa mga kalahok na tumugon sa talatanungan ay *itatally*. Ang mga resulta ay ipagkukumpara ayon sa pagkakaiba ng mga

kasagutan, ang gagamiting pormularyo ay: Bilang ng Tugon Porsyento = $\frac{\text{Bilang ng Tugon}}{\text{Bilang ng Respondente}} \times 100$ Kabuuang

3.2 Populasyon at Lugar ng Pananaliksik

Pipili ang mga mananaliksik ng 34 na mag-aaral mula sa ika-11 baitang ng Paco Catholic School sa taong panuruan 2020-2021 bilang mga kalahok. Ang kanilang mga karanasan at pananaw kung papaano nila hinaharap ang mga patakaran at pagsubok ngayong pandemya ay susuriin, at bibigyang ebawasyon ng mga tagapagsaliksik upang tuluyang malaman kung ang mga Paconian ba ay naging disiplinado o hindi sa pagharap sa krisis ng kasalukuyang panahon. Pipiliin ang mga kalahok sa pamamagitan ng *Probability Sampling* na nakapokus sa *Systematic Sampling*. Ang mga pipiliing kalahok ay ang mga mag-aaral na may *class number* na 8, 13, 17, 30 at 39 sa lahat ng pangkat ng ikalabing-11 baiting. Ang ika-11 baitang ay binubuo ng 303 na mag-aaral kung saan ay may 7 pangkat – 4 na pangkat ng *STEM Strand*, 2 na pangkat ng *ABM Strand*, at 1 pangkat ng *HUMSS Strand*. Ang 10% ng kabuuang populasyon ng ika-11 baitang ang pasasagutan ng talatanungan ng mga tagapagsaliksik. Ang pagsagot ng mga kalahok sa talatanungan ay magaganap mula March 26 hanggang March 30, 2021 sa *MS Forms*.

Ang mga kalahok na napili ay mula sa ika-11 na baitang dahil sila ay nasa wasto ng edad upang gumawa ng kritikal na pagsusuri sa sariling opinyon at karanasan. Sila ay kasalukuyang nasa tugatog ng yugtong "*adolescence*" kung kaya't ang kanilang kaalaman patungkol sa paksa ay sapat upang makapagbigay ng sapat na impormasyon. At ang tagal ng panahong kanilang ginugugol sa nasabing yugto (*adolescence*) ang nagbibigay kredibilidad sa kanilang kakayahang magkaroon ng sariling pagdededesiyon at ng responsibilidad sa kung ano ang bibitiwang mga salita at gagawing mga kilos.

3.3 Kasangkapan sa Paglikom ng Datos

Ang pangunahing kasangkapan na gagamitin sa pangangalap ng datos ay isang talatanungan. Ang talatanungan ay nahahati sa tatlong bahagi. Ang mga katanungan sa una at

ikalawang bahagi ay nasa “*Likert scale*”, habang ang pangatlo o huling bahagi naman ay nasa talatanungang pasalaysay (*essay-type questions*).

Ang unang bahagi ay patungkol sa mga katangiang pinapairal ng mga Paconian sa pagharap sa hamon ng pandemya na sasagot sa tiyak na layunin bilang isa. Ang pangalawang bahagi naman ay nakapokus sa kung gaano nakakaapekto sa mga Paconian ang mga pagbabago sa ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan, at kapaligiran na dulot ng pandemya na sasagot sa tiyak na layunin bilang dalawa. Habang ang huling bahagi naman ay tumatalakay sa mga mahahalagang kaisipan o pilosopiya na natutunan ng mga Paconian ukol sa disiplina ngayong pandemya at kung papaano nila ito mapapairal at mapapalaganap sa lipunang ating ginagalawan. Sasagot ang huling bahagi ng talatanungan sa tiyak na layunin bilang tatlo.

3.4 Paraan sa Pangangalap ng Datos

Ang mga mananaliksik ay gumawa ng isang talatanungan na naging daan sa pangangalap ng datos. Pagkatapos gumawa ay pinaaprubahan ito sa kanilang guro sa asignaturang Pagbasa at Pagsusuri ng Iba’t Ibang Teksto tungo sa Pananaliksik. Matapos maaprubahan ang nasabing talatanungan, ito’y ipinamahagi sa pamamagitan ng pakikipag-*chat* sa *messaging app* na *Messenger* bilang isang paraan ng pakikipag-ugnayan sa pangulo ng bawat pangkat ng ika-11 na baitang, nang mas mapabilis ang pagpaparating nito sa kanilang mga kamag-aran na napiling kalahok. Ang bawat piling kalahok ay may limitadong araw lamang upang sagutin ang talatanungan. Ipinamahagi ang talatanungan sa pitong pangkat ng ika-11 na baitang ng Paco Catholic School. Limang (5) mag-aaral sa bawat pangkat ang inaasahang sumagot sa ginawang talatanungan ngunit may isang pangkat na apat (4) lamang ang sumagot. Sa pangkalahatang bilang, tatlumpu’t apat (34) ang ipinamahaging talatanungan. Ang pananaliksik na ito ay ginawa sa loob ng pinal na termino ng ikalawang semestre sa taong panuruan 2020-2021.

3.5 Istatistikal na Pagsusuri ng Datos

Ang mga mananaliksik ng pag-aaral na ito ay gumamit ng sarbey bilang isang epektibong instrumento sa paglikom ng impormasyon mula sa mga Paconian ng ika-11 baitang. Ang mga katanungang nakapaloob sa sarbey na ito ay isang inilaang espasyo kung saan mayroong kalayaan sa pagpapahayag ng mga opinyon, karanasan at perspektibo ang mga tagatugon patungkol sa

paksa. Upang maging malinaw ang interpretasyon ng datos, gumamit ng formula ang mga mananaliksik sa pagsusuri ng *Likert Scale* kung saan ang *weighted mean* ang kukunin upang malaman ang kabuuang kasagutan ng mga kalahok. Ang *weighted mean* ay katumbas ng *summation ng weighted frequency over total population*

Ang mga paraang ginamit sa pagtatanong ay maiuuri sa dalawa, ang “*structured questions*” at ang “*unstructured questions*”. Ang una at pangalawang bahagi ng nasabing talatanungan ay nakapailalim sa “*structured questions*”; ang mga tugon sa bahaging ito ay gagamitan ng *Likert scale*, nang masukat kung gaano kaliit o kalaki ang bahagdan ng kaalaman ng mga mag-aaral patungkol sa paksa. Ang tiyak na bilang na kalalabasan nito ang tutukoy sa kung ano ang naging mas matimbang sa mga mag-aaral, ang baluktot o tuwid na disiplina. Samantalang, ang pang huling bahagi naman ay nakapailalim sa “*unstructured questions*”, kung saan mas malawig na naipamalas ng mga mag-aaral ang kanilang kaalaman patungkol sa paksa sa pamamagitan ng mga salita at pangungusap.

$$P = \frac{f}{N} (100)$$

$$wf = f \times w$$

$$w\bar{x} = \frac{wf}{f}$$

f= bilang ng kalahok

wf= weighted frequency

N= kabuuang bilang ng kalahok

f= frequency

w \bar{x} = weighted mean

Ginamit ang Likert Scale upang matukoy kung ito ba ay (LS), (S), (HS), o (LHS)

Lubusang Sumasang-ayon	3.25 – 4.00	4
Sumasang-ayon	2.50 – 3.24	3
Hindi Sumasang-ayon	1.75 – 2.49	2
Lubusang Hindi Sumasang-ayon	1.00 – 1.74	1

KABANATA IV

PRESENTASYON, PAG-AANALISA, AT INTERPRETASYON NG MGA DATOS

Layunin ng Pag-aaral

- Tiyak na Layunin**

1. Mailarawan ang umiiral na katangian ng mga Paconian sa gitna ng pagharap sa pandemya.

Talahayan 1.a Distribusyon ng kasagutan ng mga mag-aaral ng ika-11 baitang ng Paco Catholic School patungkol sa mga katangiang umiral sa kanila sa gitna ng pagharap sa pandemya

Tanong	4		3		2		1		f	wf	w \bar{x}	Interpretasyon
	f	wf	f	wf	f	wf	f	wf				
I. Katatagan												
1. Kahit na may pandemya, mayroon pa rin akong positibong pananaw sa mga bagay-bagay at pangyayari	21	84	12	36	1	2	0	0	34	122	3.59	Lubusang Sumasang-ayon
2. Sa mga pagsubok na dumating ngayong pandemya, nakakaya ko pa rin harapin ang mga ito nang may lakas ng loob.	12	48	19	57	3	6	0	0	34	111	3.26	Lubusang Sumasang-ayon
II. Katapangan												
3. Ako'y pursigido na makatulong sa pagbibigay tapos sa pandemyang ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga regulasyon	23	92	11	33	0	0	0	0	34	125	3.68	Lubusang Sumasang-ayon
4. Ako'y hindi napanghihinaan ng loob sa kabilang mga pagsubok na dulot ng pandemya	7	28	20	60	7	14	0	0	34	102	3	Sumasang-ayon

III. Kabalisahan												
5. Dahil sa kasalukuyang pandemya, mas lalo akong nagiging balisa o “anxious.”	8	32	16	48	9	18	1	0	34	98	2.88	Sumasang-ayon
6. Nararamdaman ko ang pinsalang dulot ng pandemya sa aking mental at emosyonal na kalusugan.	10	40	18	54	6	12	0	0	34	106	3.12	Sumasang-ayon
IV. Kawalan ng lakas at pag-asa												
7. Naniniwala ako na ang pandemya ay magpapatuloy pa sa susunod na limang taon.	6	24	3	9	19	38	6	6	34	77	2.26	Hindi Sumasang-ayon
8. Ako'y nawawalan na ng gana sa mga bagay o gawain na sa akin noo'y nakakapagbigay saya nang dahil sa kawalang kasiguraduhan ang katapusan ng pandemyang ito	8	32	11	33	11	22	4	4	34	91	2.68	Sumasang-ayon
V. Katalinuhan												
9. Mataimtim kong natutukoy ang pagkakaiba ng tama at maling gawain ngayong pandemya	18	72	15	45	1	2	0	0	34	119	3.5	Sumasang-ayon
10. Ako'y may sapat na kaalaman sa mga regulasyon na ipinapatupad ngayong pandemya, at gayon din sa kahalagahan ng pagsunod sa mga ito.	18	72	14	42	2	4	0	0	34	118	3.47	Lubusang Sumasang-ayon
VI. Pagkatakot												
11. Isang malaking balakid ang kasalukuyang pandemya sa pagpaplano ng buhay ko para sa hinaharap	9	36	20	60	5	10	0	0	34	106	3.12	Sumasang-ayon

12. Dahil sa panganib na dulot ng pandemya, ako ay naglalagi sa aming bahay	12	48	19	57	3	6	0	0	34	111	3.26	Lubusang Sumasang-ayon
---	----	----	----	----	---	---	---	---	----	-----	------	------------------------

Palatandaan:

f- frequency

wf- weighted frequency

w̄x- weighted mean

Ang mga katanungan para sa talahanayan 1.a ay nagsisimula sa katangiang katatagan, sa unang tanong sa ilalim ng nasabing katangian nagresulta ang *weighted mean* na 3.59 katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na kahit na may pandemya, mayroon pa rin silang positibong pananaw sa mga bagay-bagay at pangyayari. At ganoon din sa pangalawang tanong, kung saan ang *weighted mean* na 3.26 ay siya ring katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na sa kabilang pagsubok na dumating ngayong pandemya, nakakaya pa rin nilang harapin ang mga ito nang may lakas ng loob. Katapangan, ang pangatlong tanong naman na nasasakop ng nasabing katangian ay nagbigay ng *weighted mean* na 3.68 bilang tanda ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok sa pag pupursigi na makatulong sa pagbibigay tapos sa pandemyang ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga regulasyon. Samantalang, sa pang-apat na tanong sumang-ayon ang mga kalahok sa hindi paghina ng kanilang loob sa kabilang pagsubok na dulot ng pandemya, ayon sa *weighted mean* na 3. Kabalisanan, 2.88 ang lumabas na *weighted mean* para sa panlimang tanong na nangangahulugang ang mga kalahok ay sumasang-ayon na dahil sa kasalukuyang pandemya, sila'y mas lalong nagging balisa o "anxious." Ang pagsang-ayon ng mga kalahok ay nagpatuloy hanggang sa pang-anim na tanong, nararamdaman nila ang pinsalang dulot ng pandemya sa aking mental at emosyonal nilang kalusugan kung pagbabasehan ang *weighted mean* nito na 3.12. Kawalan ng lakas at pag-asa, matapos ang hanay ng mga pagsang-ayon sa pampitong tanong nagpakita ng hindi pagsang-ayon ang mga kalahok sa paniniwalang ang pandemya ay magpapatuloy pa sa susunod na limang taon, mula sa *weighted mean* na 2.26. Samantalang, ang pagsang-ayon ay agad ring nanumbalik sa *weighted mean* na 2.68 sa pangwalong tanong na sila'y nawawalan na ng gana sa mga bagay o gawain na noo'y nakakapagbigay saya sa kanila ,nang dahil sa kawalang kasiguraduhan ang katapusang pandemya. Katalinuhan, sa *weighted mean* naman na 3.5 nagpakita ang mga kalahok ng pagsang-ayon na mataimtim nilang natutukoy ang pagkakaiba ng tama at maling gawain ngayong

pandemya, ang pangsiyam na tanong. Sa susunod naman na katanugan, sa pangalawa na resulta ang *weighted mean* na 3.47 bilang paglalahad na lubusang sumasang-ayon ang mga kalahok na sila'y may sapat na kaalaman sa mga regulasyon na ipinapatupad ngayong pandemya, at gayon din sa kahalagahan ng pagsunod sa mga ito. Pagkatakot, nang dahil sa 3.12 na *weighted mean* naipakita ng mga kalahok ang kanilang pagsang-ayon sa panlabing-isang tanong na isang malaking balakid ang kasalukuyang pandemya sa pagpaplano ng kanilang buhay para sa hinaharap. At para naman sa panghuling tanong, sa panlabing-dalawa, muling nagpakita ng lubos na pagsang-ayon ang mga kalahok na dahil sa panganib na dulot ng pandemya, sila'y naglalagi sa sa kanilang bahay na mapapatunayan sa *weighted mean* na 3.26.

Katatagan, katapangan, kabalisahan, kawalan ng laking pag-asa, katalinuhan at pagkatakot, mga katangiang ipinapamalas ng isang indibidwal sa tuwing haharap sa pagsubok. At mula sa mga nakuhang datos, masasabing karamihan sa mga nasabing katangian ay ipinamalas ng mga Paconian ng baiting labing-isa sa kasagsagan ng pandemya; ngunit ito'y isang mababaw na pagsusuri lamang, sapagkat kung ito'y palalimin makikita ang paksa sa iba't ibang perspektibo.

Sa positibong perspektibo, nang dahil sa nasasaklaw ng mga positibong katangian ang pagsang-ayon hanggang sa lubos na pagsang-ayon ng mga Paconian, dito nasukat ang higit na pagpapahalagang kanilang binigay sa mga sumsunod: katatagan, katapangan at katalinuhan. Simula sa katatagan, isang napakahalagang katangiang taglayin bilang pagpapakahulungan sa malakas na karakter ng isang indibidwal na kayang magpatuloy maging gaano man kasakit o kahirap ang pangyayari (Majiba at Majiba, 2020). Ito ay nakatulong sa pagbabalangkas ng positibong pananaw at laking loob sa mga Paconian na kanilang nagamit bilang isang instrumento na sumasalungat sa mga suliranin hatid ng pandemya. Ngunit ang ipinamalas nilang laking loob ay hindi lamang kaugnay ng kanilang katatagan, kung hindi pati na rin ng kanilang katapangan. Ang katapangan bilang isang hakbang sa pagharap sa mga hindi kanis-nais na sitwasyon (Majiba at Majiba, 2020) ay hindi mapapanindigan ng walang saligan ng laking loob. Ito naman ay pinagtibay ng pahayag mula kina Ntsika Majiba at Nolonwabo Happiness Majiba (2020) na ang laking loob ang tumutulong sa bawat indibidwal na harapin ang pagsubok maging ito man ay humigit sa kaalaman ng mga taong naapektuhan; ito rin ang nagiging kasangga ng isang indibidwal laban sa takot. At bilang patunay nito, ang mga Paconian ay naging pursigido na

tumulong sa pagbibigay tapos sa pandemya sa pamamagitan ng pagsunod sa mga bagong regulasyon, na nagsilbi ring indikasyon ng kanilang sapat na kaalaman patungkol sa mga ito bilang epektibong paraan ng paglilinang ng kanilang katalinuhan.

Sa negatibong perspektibo, nang dahil sa nasasaklaw ng mga negatibong katangian ang hindi pagsang-ayon hanggang sa lubos na pagsang-ayon ng mga Paconian, dito nasukat ang mas kaunting pagpapahalagang kanilang binigay sa mga sumsunod: kabalisahan, kawalan ng lakas at pag-asa, at pagkatakot. Sa pangunguna ng pagkatakot bilang isang pinaka nakakapinsalang damdamin ay siya naman ring pagkahuli ng pagkakaroon ng kumpiyansa ng mga Paconian upang magpatuloy sa buhay (Majiba at Majiba, 2020); kung kaya't ito'y nakapagdulot ng pangamba sa mga Paconian para sa kanilang mga plano sa hinaharap. Ang pangambang ito ay nagpatuloy hanggang sa ito'y magbigay bunga sa kabalisahan. Ayon kay Algorani at Gupta (2020), isa sa mga epekto sa pang sikolohikal na aspeto ng pandemya sa bawat indibidwal ay ang *anxiety* o pagkabalisa. Dahil sa pagkabalisa, mas lalong umigting ang epekto ng pandemya sa mental at emosyonal na kalusugan ng mga Paconian, kasabay ng pagtaas ng posibilidad na ang kanilang lakas ng loob at pag-asa ay mawala. Ito'y hindi naman na bago, sapagkat ayon kina Michael W. Rabow, MD at David Bullard, PhD, dahil sa kasagsagan ng pandemya ang mga tao'y hindi malabong mawalan ng lakas ng loob at pag-asa. At ang pagkawala nito ay inihahalintulad naman nina Ntsika Majiba at Nolonwabo Happiness Majiba (2020) sa pagkatalo laban sa suliranin at ang tuluyang pagtakbo mula rito. Ngunit dito nakita ang pagbabago sa mga nakalap na datos, nang hindi sumang-ayon ang mga Paconian sa hinuhang ang pandemya ay maaring tumagal sa susunod na limang taon. Dito kanilang napatunayan nang tuwiran at lubusan ang kahalagahan ng pagpapamalas ng katatagan, katapangan at katalinuhan sa gitna ng pandemya. Tunay ngang "*Courage is the first of human virtues because it makes all others possible*", ayon nga sa mga salita ni Aristotle; kung kaya't ang pagkawala nito ay ang kawalan din ng saysay ng iba pang nasabing katangian.

- **Tiyak na Layunin**

2. Mailahad ang naging impluwensya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian buhat ng mga pagbabagong dulot nito sa:

- 2.1 Ekonomiya at pinansyal

- 2.2 Edukasyon
- 2.3 Kalusugan
- 2.4 Kapaligiran

Talahayan 1.b Distribusyon ng kasagutan ng mga mag-aaral ng ika-11 baitang ng Paco

Catholic School patungkol sa epekto ng mga pagbabagong hatid ng ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan, at kapaligiran dulot ng pandemya sa kanilang disiplina.

Tanong	4		3		2		1		f	wf	w \bar{x}	Interpretasyon
	f	wf	f	wf	f	wf	f	wf				
I. Ekonomiya at Pinansyal												
1. May sapat na perang nagagamit ang aming pamilya para sa mga bagay na mahahalaga at wastong pinaglalaanan ng pera tulad ng pang bili ng "groceries", pang bayad sa kuryente, tubig, at iba pa.	15	60	16	48	2	4	1	1	34	113	3.32	Lubusang Sumasang-ayon
2. Nakagagawa ng paraan ang aming pamilya upang kumita ng pera ngayong may pandemya gaya ng pag-oonline selling, part-time tutor at iba pa.	14	56	14	42	5	10	1	1	34	109	3.21	Sumasang-ayon
3. Ang aming pamilya ay kumokonsumo lamang ng sapat na dami ng produkto at hindi bumibili o nag-iimbak nang sobra sa	17	68	13	39	4	8	0	0	34	115	3.38	Lubusang Sumasang-ayon

aming pangangailangan (hoarding).												
II. Edukasyon												
4. Nakatulong sa akin ang pandemya upang mas maging disiplinado akong mag-aaral.	7	28	15	45	11	22	1	1	34	96	2.82	Sumasang-ayon
5. Sapap naging makabagong istilo sa pag-aaral ng ating bansa upang makaiwas sa COVID-19.	6	24	18	54	8	16	2	2	34	96	2.82	Sumasang-ayon
6. Nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa aking pang-akademyang performans.	11	44	15	45	7	14	1	1	34	104	3.06	Sumasang-ayon
III. Kalusugan												
7. Lubos kong sinusunod ang mga pangkalusugang protokol ngayong panahon ng pandemya. (pagsusutot ng face mask at face shield, pagsunod sa "social distancing" at "curfew hours").	24	96	10	30	0	0	0	0	34	126	3.71	Lubusang Sumasang-ayon
8. Nauunawaan ko nang mabuti ang mga iba't ibang impormasyon patungkol sa COVID-19.	17	68	16	48	1	2	0	0	34	118	3.47	Lubusang Sumasang-ayon
9. Hindi nagkaroon ng epekto sa aking												

pangkalusugang mental (mental health) ang mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya.	4	16	12	36	8	16	10	10	34	78	2.29	Hindi Sumasang- ayon
IV. Kapaligiran												
10. Nang dahil sa "community quarantine" na ipinapatupad, higit na napaglaaan ko ng panahon ang pangangalaga sa aking kapaligiran.	6	24	25	75	3	6	0	0	34	105	3.09	Sumasang- ayon
11. Natutunan kong magtanim at mag-alaga ng mga halaman (tulad ng mga halamang gulay) upang hindi na rin lumabas para bumili sa palengke o “grocery.”	5	20	10	30	11	22	8	8	34	80	2.35	Hindi Sumasang- ayon
12. Ako'y sumusunod sa tamang pagtapon ng "face mask" at iba pang PPE (Personal Protective Equipment) matapos ko itong gamitin.	24	96	8	24	2	4	0	0	34	124	3.65	Lubusang Sumasang- ayon

Palatandaan:

f- frequency

wf- weighted frequency

w̄x- weighted mean

Matatagpuan sa talahanayan 1b. ang epekto sa disiplina ng mga Paconian ng mga pagbabagong hatid ng pandemya sa iba't ibang sektor ng lipunan (sa ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan at kapaligiran). Ang una hanggang pangatlong katanungan ay nakapaloob

sa sektor ng ekonomiya at pinansyal. Sa unang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.32 na nagsasaad na may sapat na perang nagagamit ang kanilang pamilya para sa mga bagay na mahalaga at wastong pinaglalaanan ng pera tulad ng pang bili ng *groceries*, pang bayad sa kuryente, tubig, at iba pa. Sa ikalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.21 kung saan ay pinapahayag nila na nakagagawa ng paraan ang kanilang pamilya upang kumita ng pera ngayong may pandemya gaya ng pag-*online selling*, *part-time tutor* at iba pa. Sa ikatlong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.38 na nagsasaad na ang kanilang pamilya ay kumokonsumo lamang ng sapat na dami ng produkto at hindi bumibili o nag-iimbak nang sobra sa kanilang pangangailangan (hoarding). Ang ikaapat hanggang ikaanim na katanungan naman ay nakapaloob sa sektor ng edukasyon. Sa ikaapat na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.82 na nagsasaad na nakatulong sa kanila ang pandemya upang mas maging disiplinadong mag-aaral. Sa ikalimang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.82 na nagsasabing sapat ang naging makabagong istilo sa pag-aaral ng ating bansa upang makaiwas sa COVID-19. Sa ikaanim na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.06 na nagsasaad na nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa kanilang pang-akademyang performans. Ang ikapito hanggang ikasiyam na katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kalusugan. Sa ikapitong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.71 na nagsasabing lubos nilang sinusunod ang mga pangkalusugang protokol ngayong panahon ng pandemya. (pagsusuot ng *face mask* at *face shield*, pagsunod sa "social distancing" at "curfew hours"). Sa ikawalong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.47 na nagsasaad na nauunawaan nilang mabuti ang mga iba't ibang impormasyon patungkol sa COVID-19. Sa ikasiyam na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.29 na nagsasabing hindi nagkaroon ng epekto sa kanilang pangkalusugang mental (*mental health*) ang mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya. Habang sa ikasampu hanggang ikalabing-dalawang katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kapaligiran. Sa ikasampung katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.09 na nang dahil sa "community quarantine" na ipinapatupad, higit na napaglaaan nila ng panahon ang pangangalaga sa kapaligiran. Sa ikalabing-isang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.35 na natutunan nilang

magtanim at mag-alaga ng mga halaman (tulad ng mga halamang gulay) upang hindi na rin lumabas para bumili sa palengke o *grocery*. Sa ikalabing-dalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.65 na sila'y sumusunod sa tamang pagtapon ng *face mask* at iba pang PPE (*Personal Protective Equipment*) matapos nila itong gamitin.

Ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan, at kapaligiran. Ang apat na sector na ito ang mga lubusang naapektuhan nang magsimulang maging laganap ang *Coronavirus disease (COVID-19)* sa Pilipinas at sa buong mundo. At kaakibat ng pag-angat at pagpalya ng mga sektor na ito ang kilos ng mga tao, kaya't masasabing mahalaga ang pagkakaroon ng tuwid na disiplina sa panahon ngayon.

Mula sa mga nakuhang datos, makikita kung gaano nakaapekto sa mga Paconian ang mga pagbabagong nangyari sa iba't ibang sektor. Simula sa sektor ng ekonomiya at pinansyal, ang mga datos na nakalap sa mga kalahok ay nagpapahayag na sa kabilang pandemya, natutustusan at napagtutuunan pa rin pansin ng kanilang pamilya ang pang araw-araw nilang pangangailangan. Dito makikita ang *resiliency* o katatagan ng bawat pamilyang umahon para sa pang araw-araw na pamumuhay. Mapatutunayan ito sa sa pag-aaral nina Ntsika Majiba at Nolonwabo Happiness Majiba (2020) na nagsasabing, "Pinapayagan din tayo ng mga pagsubok na magkaroon ng napakahalagang katangian na tinatawag na katatagan; sa pamamagitan ng katatagan, ang isa ay maaaring maging mas matapang at mahinahon, ang karakter ng isang tao ay napalalakas at nakapagpapatuloy mula sa mga napakasakit na pangyayari." Kahit may pandemya sa kasalukuyang panahon, nakakagawa ng paraan ang bawat pamilya at indibidwal na Paconian na tustusan ang kani-kanilang pangangailangan. Sa sektor naman ng edukasyon, ang mga datos na nakalap ay nagpapahayag na mas naging laganap ang pagiging disiplinado ng mga Paconian sa pag-aaral at naniniwalang epektibo ang *learning set-up* na ipinatupad ng DepEd upang maiwasan ang pagkalantad ng mga mag-aaral sa COVID-19. Ngunit lumalabas rin na nakaapekto ang pandemya sa kanilang akademyang performans. Sa sektor naman ng kalusugan, sinusunod at nauunawaang mabuti ng mga Paconian ang mga *safety measures* ngayong pandemya, ngunit lumalabas rin na malaking dagok ang krisis ngayon sa kanilang mental na kalusugan. Ayon sa artikulong inilathala ng ABS-CBN News (2020), sinasabing mayroong epekto ang *quarantine* at *online learning* sa kalusugan ng mga kabataan ngayon. Ayon sa *World Health Organization*-

Philippines, umaabot sa higit 3 milyong Pilipino ang nakararanas ng *mental, neurological at substance use disorder* sa unang bahagi pa lang ng taon. Masasabing hindi biro ang kinakaharap ng mga Paconian ngayon. Simula nang maipatupad ang *Online Distance Learning*, sa harap na lamang ng mga gadyet nakikipag-ugnayan ang mga mag-aaral sa kanilang mga guro, kaklase, at mga kaibigan. Walang pisikal at sosyal na interaksyon na nagaganap kundi *virtual* na lamang. Ayon kay Algorani at Gupta (2020), ang laganap na pagsisimula ng COVID-19 *virus* ay nagdala hindi lamang ng panganib ng kamatayan kundi pati na rin ang mga pangunahing sikolohikal na presyon tulad ng depresyon, pagkabalisa o “*anxiety*”, “*stress*”, problema sa konsentrasyon, at pagkagimbala ng padron sa pagtulog. At sa panghuling sektor, ang kapaligiran. Ayon sa nakalap na datos, ang mga Paconian ay may kamalayan sa pagpapanatiling malinis ng kanilang kapaligiran ngayong panahon ng pandemya. Alam nila ang tamang paraan ng pagtatapon ng mga PPE tulad ng *face masks, gloves*, at *face shields*. Ngunit karamihan sa kanila ay hindi nagtanim o nag-alaga ng mga halaman ngayong may pandemya.

- **Tiyak na layunin**

3. Mailahad ang umiiral na pilosopiya at pagpapahalaga sa disiplina ng mga Paconian sa gitna ng hamon ng pandemya.

(1.) Tanong: Ano ang mga mahalagang kaisipang natutunan mo tungkol sa pagpapairal ng disiplina sa gitna ng hamon ng pandemya? Bilang Paconian, sa

Sa unang katanungan ng bahaging pasanaysay, nagsasaad na ang mahalagang kaisipan na natutunan ng mga Paconian ay ang pagpapahalaga sa pagdidisiplina ng sarili upang malabanan ang nagpapatuloy na pandemya. Ang paninidigan sa pagsunod sa mga protokol ay isa sa mga paraan ng mga Paconian upang maipakita ang kanilang disiplina. Ang disiplina rin daw ay bumubuo ng magandang pakikitungo ng awtoridad sa mga tao. Inaalam din ng mga Paconian ang mga kinakailangang impormasyon upang malaman ang mga dapat sundin at dapat iwasan. Upang maiwasan ang pagkalat ng sakit, dapat daw na isaalang-alang ang kalagayan o estado ng ibang tao bago ang pansariling kagustuhan. Ang pagsusuot ng *face mask, face shield* at pananatili sa bahay ay ang iba pang paraan ng mga Paconian sa pagpapakita ng disiplina.

Tunay nga na nakakaapekto ang pagsunod ng mga tao sa mga alituntunin at batas na ipinapatupad, at ito'y napatunayan sa artikulo ni Eugenio M. na may pamagat na “Ang Pagkakaron Ng Disiplina At Kooperasyon Sa Pagitan Ng Mga Mamamayan At Pamahalaan Sa Panahon Ng Kalamidad” kung saan inilahad ang pangangailangan ng magandang ugnayan sa pagitan ng mga mamamayan at ng gobyerno sa paglaban sa sakuna. Batay sa mga nakuhang datos, masasabi na alam ng mga Paconian ang tamang pagdidisiplina sa sarili at pagiging responsible sa kalagitnaan ng pandemya. Ang mga kaisipang kanilang nabuo ay nagpapakita ng tuwid na disiplina. At ayon nga sa *World Health Organization*, ang pagdidisiplina sa sarili ay sumasaklaw sa pagiging responsible mamamayan; kaya ganoon na lamang kalaki ang gampanin ng disiplina at imaging ng pagkakaisa ngayong pandemya, lalo na’t ito ang pinakasandata ng mga tao upang malabanan ang kasalukuyang suliranin.

Kinakailangan din na magkaroon ng magandang pamamalakad ang pamahalaan upang magbigay ng proteksyon sa nakararami. Ayon nga kay DILG undersecretary Jonathan E., ang disiplina ang pinakamalakas na panangga sa COVID-19. Dagdag pa ni Abby Binay (2020), disiplina at ibayong pag-iingat ang kailangan sa bawat mamamayan ngayong panahon ng pandemya. Ang mga pahayag na ito ay susumalamin sa mga kaisipang nabuo ng mga Paconian, na tiyak nagpatotoo sa estado ng kanilang kamalayan patungkol sa kahalagahan ng disiplina ngayong mayroong pandemya. Ang kanilang mga nabuong kaisipan ang nagsisilbing patunay sa pahayag ni Dequina V. (2020) na kusang lulutang ang disiplina kung may malasakit ang mga Pilipino.

(2.) Tanong: Sa paanong paraan ka makatulong upang mapalaganap ang kaisipang ito para makatulong na mapayabong ang disiplina ng iba sa gitna ng pandemya?

Sa pangalawang katanungan ng bahaging pasanaysay, ang mga mag-aaral ay makatutulong sa pagpapalaganap ng disiplina sa pamamagitan ng pagdadala at pagsasabuhay ng core values na itinuturo ng Paco Catholic School. Para sa kanila, ang *social media* ang pinakamaganda at epektibong plataporma na nais nilang gamitin upang mahikayat ang ibang tao na magkaroon ng tuwid na disiplina at maging responsible sa kasalukuyang panahon. Hihikayatin nila ang mga tao na sumunod sa mga protokol ng gobyerno at maging isang magandang modelo sa tahanan at lipunan. Ang pagkalat ng lehitimo at mapagkakatiwalaang balita at impormasyon at pagpo-post ng kamalayan ukol sa nakakahawang *virus* sa *social media* ang naisip nilang paraan upang maituwid ang disiplina ng mga tao.

Ang mga Paconian ay nakaisip ng halos magkakahalintulad na paraan upang makatulong na mapayabong ang disiplina. Ito ay sa pamamagitan ng social media. Maiuugnay ito sa teorya ni B.F Skinner na may titulong “*Modern day: theory: Radical Behaviorism*” na nagsasabing may epekto sa sikolohiya ng tao ang mga nagaganap sa kanyang paligid na nagbubunga sa pagkakaroon ng panibagong perspektibong maaaring iugnay sa pagkilos ng isang indibidwal. Ang dahilan ng pagbabago sa sikolohiya ng mga Paconian ay ang “new normal” na set up sa ilalim ng pandemya. Dahil dito, sila ay nakaisip ng iba’t ibang paraan upang makatulong at makiisa sa pagiging disciplinado ng bawat isa.

KABANATA V

LAGOM, KONLUSYON, AT REKOMENDASYON

5.1 Lagom

Ang deskriptibong pag-aaral na ito na pinamagatang, Tumuwid o Mamaluktot: Isang Pagsusuri sa Impluwensiya ng Pandemya sa Paghubog ng Disiplina ng mga Paconian, na naglalayong sagutin ang mga sumusunod na layunin: (1.) mailarawan ang umiiral na katangian ng mga Paconian sa gitna ng pagharap sa pandemya, (2.) mailahad ang naging impluwensya ng pandemya sa paghubog ng disiplina ng mga Paconian buhat ng mga pagbabagong dulot nito sa: (2.1 Ekonomiya at pinansyal, 2.2 Edukasyon, 2.3 Kalusugan, 2.4 Kapaligiran), at (3.) mailahad ang umiiral na pilosopiya at pagpapahalaga sa disiplina ng mga Paconian sa gitna ng hamon ng pandemya. Ang pag-aaral na ito ay pinagsanib, parehong kwalitatibo at kwantitatibong pag-aaral.

Ang mga mananaliksik ay sumangguni sa mga mag-aaral ng Paco Catholic School na nasa ika-11 na baiting ng taong panuruan 2020-2021. Nilikom ang kanilang mga kasagutan at opinyon sa pamamagitan ng paggamit ng sarbey na ipinadala gamit ang *messaging app* na *messenger*. Nais malaman ng mga mananaliksik ang kanilang estado at ang naging epekto ng pandemya sa kanilang buhay. Itinuon ng mga mananaliksik ang pag-aaral sa mga mag-aaral ng ika-11 baitang dahil sila ay nasa wasteo ng edad upang gumawa ng kritikal na pagsusuri sa sariling opinyon at karanasan. Sila ay kasalukuyang nasa tugatog ng yugtong "*adolescence*" kung kaya't ang kanilang kaalaman patungkol sa paksa ay sapat upang makapagbigay ng sapat na impormasyon. Ang 34 na kalahok ay napili sa pamamagitan ng "Systematic Random Sampling", kung saan ang mga napiling kalahok ang nagsilbing representasyon ng kabuoang bilang ng mag-aaral sa Paco Catholic School.

Ayon sa nalikom na resulta, ang sektor ng ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan, at kapaligiran ang mga lubusang naapektuhan nang magsimulang maging laganap ang *Coronavirus disease* (COVID-19). Masasabing alam ng mga Paconian ang tamang pagdidisiplina sa sarili at pagiging responsible sa kalagitnaan ng pandemya. Ang mga kaisipang kanilang nabuo ay nagpapakita ng tuwid na disiplina. Naging malaki ang gampanin ng disiplina at pagkakaisa sapagkat ito ang pinakasadata ng mga tao upang malabanan ang kinakaharap na pandemya. Masasabi rin na kaunti ang pagpapahalaga ng mga mag-aaral sa mga sumusunod na katangian:

kabalisanan, kawalan ng lakas at pag-asa, at pagkatakot. Ang mga Paconian ay nakaisip ng halos magkakahalintulad na paraan upang makatulong na mapayabong ang disiplina. Ito ay sa pamamagitan ng social media. Ang dahilan ng pagbabago sa sikolohiya ng mga Paconian ay ang “*new normal*” na set up sa ilalim ng pandemya. Dahil dito, sila ay nakaisip ng iba’t ibang paraan upang makatulong at makiisa sa pagiging disciplinado ng bawat isa.

Makikita sa resulta ng pag-aaral na ito na:

4. Ang mga katanungan para sa talahanayan 1.a ay nagsisimula sa katangiang katatagan, sa unang tanong sa ilalim ng nasabing katangiian nagresulta ang *weighted mean* na 3.59 katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na kahit na may pandemya, mayroon pa rin silang positibong pananaw sa mga bagay-bagay at pangyayari. At ganoon din sa pangalawang tanong, kung saan ang *weighted mean* na 3.26 ay siya ring katumbas ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok na sa kabilang pagsubok na dumating ngayong pandemya, nakakaya pa rin nilang harapin ang mga ito nang may lakas ng loob. Katapangan, ang pangatlong tanong naman na nasasakop ng nasabing katangiian ay nagbigay ng *weighted mean* na 3.68 bilang tanda ng lubusang pagsang-ayon ng mga kalahok sa pag pupursigi na makatulong sa pagbibigay tapos sa pandemyang ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga regulasyon. Samantalang, sa pang-apat na tanong sumang-ayon ang mga kalahok sa hindi paghina ng kanilang loob sa kabilang pagsubok na dulot ng pandemya, ayon sa *weighted mean* na 3. Kabalisahan, 2.88 ang lumabas na *weighted mean* para sa panlimang tanong na nangangahulugang ang mga kalahok ay sumasang-ayon na dahil sa kasalukuyang pandemya, sila’y mas lalong nagiging balisa o “*anxious*.” Ang pagsang-ayon ng mga kalahok ay nagpatuloy hanggang sa panganim na tanong, nararamdaman nila ang pinsalang dulot ng pandemya sa aking mental at emosyonal nilang kalusugan kung pagbabasehan ang *weighted mean* nito na 3.12. Kawalan ng lakas at pag-asa, matapos ang hanay ng mga pagsang-ayon sa pampitong tanong nagpakita ng hindi pagsang-ayon ang mga kalahok sa paniniwalang ang pandemya ay magpapatuloy pa sa susunod na limang taon, mula sa *weighted mean* na 2.26. Samantalang, ang pagsang-ayon ay agad ring nanumbalik sa *weighted mean* na 2.68 sa pangwalong tanong na sila’y nawawalan na ng gana sa mga bagay o gawain na noo’y nakakapagbigay saya sa kanila, nang dahil sa kawalang kasiguraduhan ang katapusang ng pandemya.

Katalinuhan, sa *weighted mean* naman na 3.5 nagpakita ang mga kalahok ng pagsang-ayon na mataimtim nilang natutukoy ang pagkakaiba ng tama at maling gawain ngayong pandemya, ang pangsiyam na tanong. Sa susunod naman na katanungan, sa pangsumpu nagresulta ang *weighted mean* na 3.47 bilang paglalahad na lubusang sumasang-ayon ang mga kalahok na sila'y may sapat na kaalaman sa mga regulasyon na ipinapatupad ngayong pandemya, at gayon din sa kahalagahan ng pagsunod sa mga ito. Pagkatakot, nang dahil sa 3.12 na *weighted mean* naipakita ng mga kalahok ang kanilang pagsang-ayon sa panlabing-isang tanong na isang malaking balakid ang kasalukuyang pandemya sa pagpaplano ng kanilang buhay para sa hinaharap. At para naman sa panghuling tanong, sa panlabing-dalawa, muling nagpakita ng lubos na pagsang-ayon ang mga kalahok na dahil sa panganib na dulot ng pandemya, sila'y naglalagi sa sa kanilang bahay na mapapatunayan sa *weighted mean* na 3.26.

5. Matatagpuan sa talahanayan 1b. ang epekto sa disiplina ng mga Paconian ng mga pagbabagong hatid ng pandemya sa iba't ibang sektor ng lipunan (sa ekonomiya at pinansyal, edukasyon, kalusugan at kapaligiran). Ang una hanggang pangatlong katanungan ay nakapaloob sa sektor ng ekonomiya at pinansyal. Sa unang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.32 na nagsasaad na may sapat na perang nagagamit ang kanilang pamilya para sa mga bagay na mahahalaga at wastong pinaglalaanan ng pera tulad ng pang bili ng *groceries*, pang bayad sa kuryente, tubig, at iba pa. Sa ikalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.21 kung saan ay pinapahayag nila na nakagagawa ng paraan ang kanilang pamilya upang kumita ng pera ngayong may pandemya gaya ng *pag-online selling*, *part-time tutor* at iba pa. Sa ikatlong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.38 na nagsasaad na ang kanilang pamilya ay kumokonsumo lamang ng sapat na dami ng produkto at hindi bumibili o nag-iimbak nang sobra sa kanilang pangangailangan (*hoarding*). Ang ikaapat hanggang ikaanim na katanungan naman ay nakapaloob sa sektor ng edukasyon. Sa ikaapat na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.82 na nagsasaad na nakatulong sa kanila ang pandemya upang mas maging

disiplinadong mag-aaral. Sa ikalimang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.82 na nagsasabing sapat ang naging makabagong istilo sa pag-aaral ng ating bansa upang makaiwas sa COVID-19. Sa ikaanim na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.06 na nagsasaad na nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa kanilang pang-akademiyang performans. Ang ikapito hanggang ikasiyam na katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kalusugan. Sa ikapitong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.71 na nagsasabing lubos nilang sinusunod ang mga pangkalusugang protokol ngayong panahon ng pandemya. (Pagsusuot ng face mask at face shield, pagsunod sa "social distancing" at "curfew hours"). Sa ikawalong katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.47 na nagsasaad na nauunawaan nilang mabuti ang mga iba't ibang impormasyon patungkol sa COVID-19. Sa ikasiyam na katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.29 na nagsasabing hindi nagkaroon ng epekto sa kanilang pangkalusugang mental (*mental health*) ang mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya. Habang sa ikasamu hanggang ikalabing-dalawang katanungan ay nakapaloob sa sektor ng kapaligiran. Sa ikasampung katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.09 na nang dahil sa "*community quarantine*" na ipinapatupad, higit na napaglaaan nila ng panahon ang pangangalaga sa kapaligiran. Sa ikalabing-isang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay hindi sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 2.35 na natutunan nilang magtanim at mag-alaga ng mga halaman (tulad ng mga halamang gulay) upang hindi na rin lumabas para bumili sa palengke o *grocery*. Sa ikalabing-dalawang katanungan ng 1b. ang mga kalahok ay lubusang sumasang-ayon batay sa *weighted mean* na 3.65 na sila'y sumusunod sa tamang pagtapon ng *face mask* at iba pang PPE (Personal Protective Equipment) matapos nila itong gamitin.

6. Sa unang katanungan ng bahaging pasanaysay, ang mahalagang kaisipan na natutunan ng mga Paconian ay ang pagpapahalaga sa pagdidisiplina ng sarili upang malabanan ang nagpapatuloy na pandemya. Ang paninidigan sa pagsunod sa mga protokol ay isa sa mga paraan ng mga Paconian upang maipakita ang kanilang disiplina. Ang disiplina rin daw ay

bumubuo ng magandang pakikitungo ng awtoridad sa mga mga tao. Inaalam din ng mga Paconian ang mga kinakailangang impormasyon upang malaman ang mga dapat sundin at dapat iwasan. Upang maiwasan ang pagkalat ng sakit, dapat daw na isaalang-alang ang kalagayan o estado ng ibang tao bago ang pansariling kagustuhan. Ang pagsusuot ng *face mask*, *face shield* at pananatili sa bahay ay ang iba pang paraan ng mga Paconian sa pagpapakita ng disciplina. Sa pangalawang katanungan naman ng bahaging pasanaysay, ang mga mag-aaral ay makatutulong sa pagpapalaganap ng disciplina sa pamamagitan ng pagdadala at pagsasabuhay ng *core values* na itinuturo ng Paco Catholic School. Para sa kanila, ang *social media* ang pinakamaganda at epektibong plataporma na nais nilang gamitin upang mahikayat ang ibang tao na magkaroon ng tuwid na disciplina at maging responsible sa kasalukuyang panahon. Hihikayatin nila ang mga tao na sumunod sa mga protokol ng gobyerno at maging isang magandang modelo sa tahanan at lipunan. Ang pagkalat ng lehitimo at mapagkakatiwalaang balita at impormasyon at pagpo-post ng kamalayan ukol sa nakakahawang *virus* sa *social media* ang naisip nilang paraan upang maituwid ang disciplina ng mga tao.

5.2 Konklusyon

At matapos ang pangangalap ng datos mula sa mga opiniyon, karanasan at perspektibo ng mga kalahok, ang mga mananaliksik ay humantong sa mga sumusunod na konklusyon:

1. Maraming mag-aaral ang naging matapang at nagkaroon positibong pananaw sa buhay sa gitna ng hamon ng pandemya. Sa kabilang lahat, nanatiling matatag ang bawat isa at natutunan kung paano harapin ang buhay sa gitna ng pandemya. Kahit na kulang sa pera ang kani-kanilang pamilya, ay nakakahanap pa rin ng mga paraan upang matugunan ang mga pangangailangan. Sa gitna ng pandemya, ang kalusugan ang higit na mahalaga sa lahat. Natutong bantayan at alagaan ito ng mga mag-aaral, ngunit ang karamihan ay naapektuhan ang emosyonal at mental na kalusugan. Maraming naging responsible at maingat sa pag-aalaga ng kanilang kalusugan, at sumusunod ang madami sa tamang regulasyon upang makaiwas sa COVID-19. Dulot ng pandemya, maraming mag-aaral ang nagkakaproblema hinggil sa pagpapasya ng kanilang mga plano sa hinaharap. Maiuugnay ito sa teorya ni Bandura na “*Social Learning Theory*” na nagpapahiwatig na may relasyon

ang isang indibidwal sa kanyang kapaligiran, at ang kanyang kapaligiran ay may kakayahang mag-dikta sa kanyang magiging pag-uugali.

2. 2.1 Ekonomiya at Pinansyal

Ang mga Paconian ay natutong maging matalino sa paggastos ng bawat sentimo dahil ito ay napakahalaga ngayong panahon ng pandemya. Bawat salaping ginagastos ay sinisiguro na ito ay napupunta sa tamang bagay. Maraming tao ang naging malikhain sa pagkakaroon ng pera sa panahon ng pandemyang ito, tulad ng pagbebenta ng mga bagay sa online at pagtuturo sa pamamagitan din ng online. Upang makaiwas sa paggastos ng malaki sa pagbili ng pangangailangan, maraming pamilya ang kumokonsumo lamang ng sapat sa kanilang pangangailangan.

2.2 Edukasyon

Nang dahil sa pandemya nagkaroon ng limitasyon ang lahat at isa na rito ang edukasyon; isang patunay nito ay ang pagbabago ng *learning set-up* mula sa *face-to-face learning* tungong *online distance learning*. Bagama't mahirap at bago ang mga panuntunan sa kasalukuyang *learning set-up*, ito'y naging sapat upang ang mga Paconian ng ika-11 na baiting ay makaiwas sa COVID-19 na siya namang nakatulong upang sila'y mas maging disiplinadong mag-aaral. At sa ilang mga kaso naman, ito'y nakaapekto sa kanilang pang-akademikong performans.

2.3 Kalusugan

Ang mga Paconian ay walang naging problema sa pagsunod at pag-unuwa sa mga ipinatupad na protokol ng pamahalaan. Sila'y may sapat na kaalaman patungkol sa mga mandatory o istriktong '*health protocols*' na ipinapatupad sa bansa, tulad ng pagsunod sa oras ng *curfew* at pagsusuot ng *face mask* at *face shield* maging sa loob (hinihikayat ng gobyerno) at labas ng tahanan. Mabigat ang magiging parusa kapag ang isang indibidwal ay sumuway sa protokol, maaaring magbayad ng tatlong libong piso ang mga sumuway sa *curfew* at hindi pagsusuot ng *Personal Protective Equipment (face mask at face shield)*. Bagama't kanilang naunawaan at nasunod ang mga bagong polisiyang hatid ng pandemya,

hindi nila napagkaila na ang kahirapang dulot nito ay tuwirang nakaapekto sa kanilang mental na kalusugan; dito papasok ang teorya ni B.F Skinner na “*Modern day: theory: Radical Behaviorism*”, kung saan isinasaad na ang pag-uugali o *behavior* ng isang indibidwal ay napupulot sa pakikipag-ugnayan sa kapaligiran. Dito nasusukat ang kasalukuyang estado ng mental na kalusugan ng mga Paconian, lalo na’t sila’y kabilang sa mga sumasailalim sa *work from home at online distance learning* na kinakailangang maka-angkop sa malaking kaibahan nito sa nakasanayan.

2.4 Kapaligiran

Higit na nahubog ang diwa sa pangangalaga sa kapaligiran sa mga Paconian bunga ng *community quarantine*. Dito napatunayan na sa kahit anong hamon ng pandemya, nanatili pa rin ang respeto ng mga Paconian sa kanilang kapaligiran. Ito’y masasalamin sa kanilang pagsunod sa tamang pagtapon ng mga *Personal Protective Equipment* (PPE) katulad ng mga *face mask* at *face shield*. Kaya masasabing disciplinado at responsible ang mga Paconian sa pangangalaga sa kapaligiran sapagkat mas pinipili nila ang kung ano ang wasto at nakabubuti para sa mundong ginagalawan. Ngunit wala sa pukaw ng kanilang atensyon ang paglalaan ng oras sa pag-aalaga ng mga halaman, at ito ay maaring iugnay sa kadahilanang sila’y nabibilang sa nakababatang henrasyon kung saan ang kanilang pokus ay nakasentro sa pag-aaral.

3. Ang pagkakaroon ng disiplina ay isang positibong pananaw para sa mga Paconian. Hindi nawala ang disiplina sa kanilang bokabularyo kahit na sila’y nasa kanilang mga tahanan lamang, sapagkat naikintal nang maigi sa kanilang isipan ang mga *core values* na itinuro sa loob ng paaralang Paco Catholic School. Ang mga *core values* na ito ang nagsilbing gabay sa kanila upang kumilos at magsalita ng naaayon sa wastong pagpapakatao at pagiging Katoliko ngayong pandemya. At upang ito’y maisabuhay sa epektibong paraan, nanindigan ang mga Paconian na ang mga *core values* na itinuturo ng Paco Catholic School ay dapat na palaganapin sa pamamagitan ng social media upang ang pagsasakatuparan ng disiplina ay mapalawig din. Sapagkat mahigpit na ipinagbabawal ang pagkakaroon ng direktang pagkikita o pagpupulong ngayon, ang pinakamabilis na midyum ng impormasyon at komunikasyon ay ang ating mga *social media platform*. Tiyak na hindi

lamang mga mag-aaral ng Paco Catholic School ang makakakita ng mga impormasyon o adbokasiya patungkol sa disiplina, pati na rin ang mga mamamayan sa iba't ibang panig ng Pilipinas at ng mundo. Dagdag pa ng kanilang pagsusumikap na unawain ang mga impormasyon ukol sa COVID-19 at ang kanilang pagsunod sa mga itinalagang protokol ngayong pandemya, napatunayan ng mga Paconian na ang disiplina ang bumubuo ng magandang pakikitungo ng awtoridad sa mga tao. Ipinakita rin ng mga Paconian na kinakailangan munang isaalang-alang ang kasalukuyang estado ng ibang tao sa pagsasagawa ng desisyon bago ang pansariling kagustuhan. Ito ay upang maiwasan pa ang pagkalat ng sakit lalong-lalo na sa mga nakatanda at mahihina ang resistensya. Bilang pagtatapos, base sa mga nakalap na datos ay masasabing hindi naging baluktot ang disiplina ng mga Paconian ngayong panahon ng pandemya sapagkat isang tuwid na disiplina ang namayani sa kanilang mga kilos at salita. Isang napaka mapanghamon mang yugto ng buhay ang mga nangyayari sa kasalukuyan na lubusang nakaapekto sa bawat isa sa iba't ibang aspeto, ito'y hindi naging ugat ng pagkabaluktot o pagkatigil ng pagiging disiplinado at responsableng mamamayan ng mga Paconian, sapagkat nakakintal na sa kanilang mga isipan ang mga mahahalagang kaugaliang kanilang natutunan mula sa Paco Catholic School na kanilang naisasakatuparan sa sari-sariling mga tahanan at lipunan. Tunay ngang ang teorya ni B.F Skinner (*Modern day: theory: Radical Behaviorism*) ay nagpakita na kahit sa gitna ng kahirapan ay nanatili pa ring matibay ang disiplina ng mga mag-aaral ng Paco Catholic School.

5.3 Rekomendasyon

1. Batay sa mga nakuhang datos, lumabas na higit na naging matimbang ang pagpapairal ng mga positibong katangian sa mga Paconian ng ika-11 baitang sa kasagsagan ng pandemya ngunit sa kabilang ng nasabing sitwasyon, nabuo pa rin sa kanila ang pagkatakot, kawalan ng lakas at pag-asa, at kabalisahan. Kung kaya't nirerekомenda ng mga mananaliksik na magsagawa ng mga oryentasyon ang paaralan na patungkol sa kung papaano pangangasiwaan ng mga mag-aaral ang mga katangiang nabubuo sa kanila sa tuwing haharap sa suliranin partikular na ang pandemya. At upang mas mapalalim at

mapalawig ang tulong na ito sa mga mag-aaral, minumungkahi rin ng mga mananaliksik ang pagkakaroon ng personal panayam sa pagitan ng isang "*guidance counselor*" at ng napping mag-aaral bilang isang anyo ng pangangamusta. Ito ay makakatulong upang bukas na maibahagi ng mag-aaral ang kanyang mga karanasan at mga nararamdamman sa kasagsagan ng pandemya. At isa pang rekomendasyon ay ang pagbubukas ng *MS Whiteboard* na tatawaging "*freedom wall*" kung saan libreng makakapagsalaysay ng damamin ang mga mag-aaral. Sinisigurado na ang mga mag-aaral na maglalahad ng damamin dito ay mananatiling "*anonymous*" o walang pagkakilangan. Ito'y bukas para sa lahat ng mag-aaral mula sa iba't ibang baitang at mananatiling bukas sa pagtanggap ng mga saloobin sa lahat ng oras. Ngunit upang mapanatili ang kaayusan, sinisigurado din na ang mga regulasyong nasa "*student's handbook*" ay ipapatupad sa espasyong ito. Ang programang ito ay makakatulong upang mailabas o kahit man lang mabawasan ang dinadalang bigat ng isang mag-aaral lalo na para sa mga mag-aaral na may kahirapan sa paglalantad ng kanilang mga emosyon. Kahit papaano ito'y magsisilbing instrumento upang maibsan ang kakulangan sa sosyal na interaksyon ngayong pandemya.

2. 2.1 Ekonomiya at Pinansya

Sa kabilang mga pang-ekonomiya at pang-pinansyal na hamon ng pandemya, kung oobserbahan ang mas malawak na espektro, maraming mga pamilya ang patuloy na nahihiapan sapagkat hindi madali ang kumita ng pera ngayong panahon, lalo na at maraming mga manggagawa ang patuloy na nawawalan ng trabaho. Base sa nakalap na datos, inirerekomenda ng mga mananaliksik na magkaroon ng *budget plan* ang mga bawat pamilya upang masigurado na hindi magiging sobra ang makokonsumong mga kagamitan o mga bayarin sa kuryente at tubig. Maaaring makatulong din ang pagkakaroon ng budget plan sa pagtutukoy ng mga bagay na mandatoryo sa pangangailangan ng isang tao o *needs* sa mga luho o *wants* na tumutukoy sa mga bagay na kahit ito bilhin ay wala namang epekto sa pangangailangan ng isang indibidwal.

2.2 Edukasyon

Nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa akademikong performans ng mga mag-aaral sa ika-11 baitang ng Paco Catholic School. Hinggil dito, inirerekомenda ng mga mananaliksik na magkaroon ng pagpupulong ang klase tuwing Biyernes ng bawat linggo kasama ang kani-kanilang tagapayo upang maipabatid ng mga mag-aaral ang kasalukuyang kalagayan ng kani-kanilang pang-akademyang performans. Upang malaman kung may mga mag-aaral ba na nahuhuli sa kanilang mga gawain dahil sa iba't ibang salik na nakakaapekto sa bagong *learning set-up* ngayon (tulad ng mabagal na internet, mga gadyet na hindi gumagana nang maayos at iba pa) upang sila'y matulungan at mabigyan ng konsiderasyon.

2.3 Kalusugan

Ayon sa nakalap na datos, naapektuhan ang pangkalusugang mental ng mga Paconian ng mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya. Inirerekомenda ng mga mananaliksik sa mga administrador ng paaralan na magbigay ng 1-2 linggong *wellness break* tuwing katupusan ng bawat *term* kada *semester* kung saan walang nakatalagang gawain o asynchronous na ipapasa. Ang *wellness break* na ito ang magsisilbing pahinga ng mga mag-aaral mula sa mga akademikong gawain, at oras para sa sarili at pamilya.

2.4 Kapaligiran

At dahil lumabas sa mga datos ang hindi pagsang-ayon ng mga Paconian ng ika-11 na baitang sa pagtatanim at pag-aalaga ng halaman ngayong kasagsagan ng pandemya, nirerekомenda ng mga mananaliksik na hikayatin ng paaralan ang mga mag-aaral sa gawaing pagtatanim na may pamagat na “Bunga ng Kinabukasan.” Sa pamamagitan ng pagtatakda ng gawain kung saan ang bawat mag-aaral mula sa unang baitang hanggang sa ikalabing-dalawa ay magtatanim ng isang halamang gulay. Mula sa pagtatanim ng buto nito, pagiging binhi at hanggang sa pamumunga nito ng gulay ay dapat na kunan ng litrato ng mga mag-aaral na pagsasama-samahin at gagawan ng repleksyon sa huli bilang bahagi ng dyornal. Ang dyornal na ito ay ipapasa sa asignaturang naatasang mag-organisa ng nasabing gawain, ito'y maaring ang asignatura

ng agham. Ang gawaing ito ang magpapalalim sa pagmamahal ng mga Paconian sa kalikasan. Ito ang magpapakilala sa kanila ng kahalagahan ng pagtatanim ng mga halaman na nagbibigay benepisyo sa kapaligiran at maging sa mga mamamayan. Ang pagtatanim ng gulay sa kanilang bakuran ay maghahatid ng tulong sa kanilang pamilya dahil hindi na nila kinakailangang gumasta upang bumili ng gulay sa pamilihan lalo na ngayong pandemya kung saan delikado ang paglabas at mahal ang mga bilihin. Ito rin ay maaring pag-ugatan ng "family bonding" lalo na sa panahon ngayon kung saan ang lahat ay tutok sa mga gadyets.

3. Batay sa kinalabasan ng pag-aaral na ito, iminuungkahi ng mga mananaliksik na upang mas maging matibay ang pagging disiplinado ng mga Paconian, nararapat na maging priyordad ng mga mag-aaral ang pagpapalaganap ng disiplina sa loob at labas ng tahanan kagaya ng patuloy na pagsunod sa mga protokol na inilunsad ng pamahalaan at lokal na pamahalaan upang hindi makaperwisyo ng ibang tao mas madaling mahawaan ng sakit tulad ng mga nakakatanda at mga indibidwal na mayroong karamdaman.

Naniniwala ang mga mananaliksik na ang disiplina ay hindi lamang ginagawad sa sarili, nararapat na maging mabuting modelo rin ang bawat isa sa pagpapakita ng kahalagahan ng disiplina sa ating kapwa at kapaligiran lalong lalo na ngayong panahon ng pandemya.

Dahil malaki ang saklaw at impluwensiya ng *social media*, inirerekомenda rin ng mga mananaliksik na makiisa ang mga Paconian sa paghihikayat na maging mabuti at responsableng mamamayan sa pamamagitan ng pagpo-post ng mga impormasyon kung paano maging bahagi ng solusyon sa sariling pamamaraan, ito ay maaaring maging paraan upang maituwid ang disiplina ng mga tao sa kinahaharap.

TALASANGGUNIAN

Radical behaviorism. (n.d.). Wikipedia. Nakuha mula https://en.wikipedia.org/wiki/Radical_behaviorism#Explaining_behavior_and_the_importance_of_the_environment

Yeoman, E. (n.d.). *B.F skinner home page.* Nakuha mula <https://www.massey.ac.nz/~wwpapajl/evolution/assign2/EY/>

Pauldavidcruz. (2016, June 15). *Disiplina.* Nakuha mula

<https://pauldavidcruz.wordpress.com/2016/06/15/disiplina/>

McLeod, S. (2016). *Albert Bandura's Social Learning Theory.* Nakuha mula <https://www.simplypsychology.org/bandura.html#:~:text=In%20social%20learning%20theory%2C%20Albert,processes%20occur%20between%20stimuli%20%26%20responses.>

Ghazali, E. M., Nguyen, B., Mutum, D. S., & Yap, S.-F. (2019). Pro-Environmental Behaviours and Value-Belief-Norm Theory: Assessing Unobserved Heterogeneity of Two Ethnic Groups. *Sustainability*, 11(12), 3237. MDPI AG. Nakuha mula <http://dx.doi.org/10.3390/su11123237>

Jones, C. (2020, November 17). *How school discipline and students misbehavior has changed during pandemic.* Nakuha mula <https://edsource.org/2020/how-school-discipline-and-student-misbehavior-has-changed-during-the-pandemic/643758?fbclid=IwAR3vNZCa6vmBJmGn7xSMpQ64tB9a68Ox-QtddqDA-rNVaW893Aus3KOILWU>

Furr, A. (2020, May 05). *Sociology professor discusses effects of pandemic on society, interaction.* Nakhuha mula <http://ocm.auburn.edu/experts/2020/05/051452-effects-pandemic-society.php>

Martin, E. (2020, June 26). *Responsibilidad at disiplina sa panahon ng pandemya.* Nakhuha mula <https://www.gisreportsonline.com/opinion-personal-responsibility-in-a-post-covid-society,economy,3222.html>

Shanti, N. (2020, June 24). *Magpatingkad ng disciplina sa panahon ng pandemya.* Nakhuha mula <https://diplomatist.com/2020/06/24/accentuate-self-discipline-to-emerge-from-corona-crisis/>

Binay, A. (2020, August 3). *Disiplina at pagkakaisa: Depensa laban sa COVID-19.* Nakhuha mula <https://www.philstar.com/pilipino-star-ngayon/opinyon/2020/08/03/2032461/disiplina-pagkakaisa-depensa-laban-sa-covid-19>

Ilang celebrities nakipagtulungan sa DILG para isulong ang disciplina sa paglaban sa COVID-19. (2020, May 2). Department of Interior and Local Government. Nakhuha mula <https://dilg.gov.ph/news/Ilang-celebrities-nakipagtulungan-sa-DILG-para-isulong-ang-disiplina-sa-paglaban-sa-COVID-19/NC-2020-1129>

DOH, DILG ink Partnership to Launch ‘BIDA ang may Disiplina’ Campaign vs COVID-19. (2020, September 16). Department of Health. Nakhuha mula <https://doh.gov.ph/press-release/DOH-DILG-INK-PARTNERSHIP-TO-LAUNCH-BIDA-ANG-MAY-DISIPLINA-CAMPAIGN-VS-COVID-19>

Lau, L. et al. (2020, June 11). Knowledge, attitudes and practices of COVID-19 among income-

poor households in the Philippines: A cross-sectional study. *Journal of global health*, 10(1), 011007. Nakuha mula <https://doi.org/10.7189/jogh.10.011007>

Paano naapektuhan ng pandemya ang mga manggagawang Pinoy?. (2021, February 17). GMA Publicaffairs. Nakuha mula <https://www.google.com/amp/s/www.gmanetwork.com/news/publicaffairs/reportersnotebook/776360/paano-naapektuhan-ng-pandemya-ang-mga-manggagawang-pinoy/story/%3famp>

Haleem, A., Javaid, M., Vaishya, R. (2020, April 3). *Effects of COVID-19 pandemic in daily life*. Nakuha mula <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7147210/>

Coronel, R. (2020, March 26). *How the COVID-19 pandemic has affected Filipinos' mental health*. Nakuha mula <https://cnnphilippines.com/life/culture/2020/3/26/mental-health-pandemic.html?fbclid>

Grubic, N., Badovinac, S., & Johri, A. M. (2020). Student mental health in the midst of the COVID-19 pandemic: A call for further research and immediate solutions. *International Journal of Social Psychiatry*, 66(5), 517–518. Nakuha mula <https://doi.org/10.1177/0020764020925108>

Education. (2021, Abril 15). California All. Nakuha mula <https://covid19.ca.gov/tl/education/>

Eugenio, M. (2020, September 12). *Ang Pagkakaroon Ng Disiplina At Kooperasyon Sa Pagitan Ng Mga Mamamayan At Pamahalaan Sa Panahon Ng Kalamidad*. Nakuha mula <https://myinfobasket.com/ang-pagkakaroon-ng-disiplina-at-kooperasyon-sa-pagitan-ng-mga-mamamayan-at-pamahalaan-sa-panahon-ng-kalamidad/>

DILG naghain ng kaso sa Ombudsman laban sa 3 LGU official dahil sa paglabag ng quarantine protocols. (2020, July 23). Department of the Interior and Local Government. Nakuha mula <https://dilg.gov.ph/news/DILG-naghain-ng-kaso-sa-Ombudsman-laban-sa-3-LGU-official-dahil->

[sa-paglabag-ng-quarantine-protocols/NC-2020-1257](#)

Bronio, L. F. (2020, August 8). *Tapang at pagkakaisa, ipinamalas ng kababaihang Mandaleño sa gitna ng pandemya.* Nakuha mula <https://pia.gov.ph/news/articles/1049785>

Living with worry and anxiety amidst global uncertainty. (2020). Psychological Tools. Nakuha mula <https://www.psychologytools.com/resource/living-with-worry-and-anxiety-amidst-global-uncertainty>

Medor, D. (n.d). *Mga Alituntunin para sa Pagtatatag ng Disiplina sa Eleksiyong Paaralan para sa Mga Prinsipyo.* Nakuha mula <https://tl.eferrit.com/mga-alituntunin-para-sa-pagtatatag-ng-disiplina-sa-eleksiyong-paaralan-para-sa-mga-prinsipyo/>

Quarantine, online learning may epekto sa mental health ng mga bata. (2020, October 12). ABS-CBN News. Nakuha mula <https://news.abs-cbn.com/news/10/11/20/quarantine-online-learning-may-epekto-sa-mental-health-ng-mga-bata>

Algorani, E. M., Gupta, V. (2020, July 2). *Coping Mechanisms.* Nakuha mula <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK559031/>

Aylie, N., Mekonen, M., Mekuria, R. (2020 September 30). The Psychological Impacts of COVID-19 Pandemic Among University Students in Bench-Sheko Zone, South-west Ethiopia: A Community-based Cross-sectional Study. *Psychol Res Behav Manag*, 13, 813-821. Nakuha mula <https://doi.org/10.2147/PRBM.S275593>

Majiba, N., Majiba N. H. (2020). *How Adversity Shapes Character.* Nakuha mula <https://www.intechopen.com/books/counseling-and-therapy/how-adversity-shapes-character>

Pitong simpleng hakbang upang maprotektahan ang sarili at ang iba laban sa COVID-19. (2020, March 12). World Health Organization. Nakhuha mula <https://www.who.int/philippines/news/feature-stories/detail/pitong-simpleng-hakbang-upang-maprotektahan-ang-sarili-at-ang-iba-laban-sa-covid-19>

CoVID-19 viruses and symptoms / The COVID-19 virus and symptoms. (2021, March 4). New Zealand Government. Nakhuha mula <https://covid19.govt.nz/updates-and-resources/translations/tagalog/the-covid-19-virus-and-symptoms/>

Dequina, V. (2020, June 24). Disiplina at pagkakaisa ng komunidad, susi sa malusog na kapaligiran. Nakhuha mula <https://pia.gov.ph/news/articles/1045513>

Torales, J., Higgins, M., Castaldelli-maia, J., Ventriglio, A. (2020). The outbreak of COVID-19 coronavirus and its impact on global mental health. Nakhuha mula <https://doi.org/10.1177/0020764020915212>

Rabow, M. W., Bullard, D. (2021). Invisible losses: Secondary trauma, survivor guilt, and moving through the COVID-19 crisis. Retrieved from https://psychiatry.ucsf.edu/copingresources/covid19?fbclid=IwAR1QnQsK0R_nEvuA4L_AQynEp1t4of-nJ0VF8YqoB78QdZdP3kXZevWz2x4

DAGDAG NA PAHINA

A. Liham ng Pahintulot sa mga kalahok

Malugod na pagbatí, Paconian!

Kami ay sina Vitan, Luzuriaga, Naval, Fabre, Robles, Tumaneng, Mapile, at Masuba mula sa pangkat 3 ng 11- HUMSS 1. Inaanyayahan ka naming makibahagi sa pagsagot ng aming talatanungan bilang bahagi ng pagsumite ng aming mga pangangailangan sa asignaturang Pagbasa at Pagsusuri ng Iba't Ibang Teksto Tungo sa Pananaliksik para sa ika-11 baitang ng Senior High School.

Magalang naming hinihiling ang iyong pakikiisa sa aming pagsusuri. Inyong maaasahan na ang bawat sagot sa lahat ng mga katanungan ay mananatiling pribado at di kailanman mailalabas sa kahit ano mang paraan. Ang iyong pagsasaalang-alang at pakikibahagi sa aming pag-aaral ay tunay na pinahahalagahan.

Maraming salamat!

B. Talatanungan

Panuto: Basahing mabuti ang mga sumusunod na pahayag. Lagyan ng tsek ang kolumna sumasalamin sa iyong kasagutan

4- Lubusang Sumasang-ayon

2-Hindi Sumasang-ayon

3- Sumasang-ayon

1- Lubusang Hindi Sumasang-ayon

Bilang Paconian, umiiral ba ang mga sumusunod na katangian sa pagharap ko sa hamon ng pandemya?

I. Katatagan	4	3	2	1
a. Kahit na may pandemya, mayroon pa rin akong positibong pananaw sa mga bagay-bagay at pangyayari				
b. Sa mga pagsubok na dumating ngayong				

pandemya, nakakaya ko pa rin harapin ang mga ito nang may lakas ng loob.				
II. Katapangan				
a. Ako'y pursigido na makatulong sa pagbibigay tapos sa pandemyang ito sa pamamagitan ng pagsunod sa mga regulasyon				
b. Ako'y hindi napanghihinaan ng loob sa kabilang mga pagsubok na dulot ng pandemya				
III. Kabalisanan				
a. Dahil sa kasalukuyang pandemya, mas lalo akong nagiging balisa o "anxious."				
b. Nararamdaman ko ang pinsalang dulot ng pandemya sa aking mental at emosyonal na kalusugan.				
IV. Kawalan ng lakas at pag-asa				
a. Naniniwala ako na ang pandemya ay magpapatuloy pa sa susunod na limang taon.				
b. Ako'y nawawalan na ng gana sa mga bagay o gawain na sa akin noo'y nakakapagbigay saya nang dahil sa kawalang kasiguraduhan ang katapanan ng pandemyang ito				
V. Katalinuhan				
a. Mataimtim kong natutukoy ang pagkakaiba ng tama at maling gawain ngayong pandemya				
b. Ako'y may sapat na kaalaman sa mga regulasyon na ipinapatupad ngayong pandemya, at gayon din sa kahalagahan ng pagsunod sa mga ito.				
VI. Pagkatakot				
a. Isang malaking balakid ang kasalukuyang pandemya sa pagpaplano ng buhay ko para sa hinaharap				
b. Dahil sa panganib na dulot ng pandemya, ako ay naglalagi sa aming bahay				

Nakaapekto ba sa aking disiplina ang mga pagbabagong hatid ng mga sumusunod dulot ng pandemya?

I. Ekonomiya at Pinansyal	4	3	2	1
. May sapat na perang nagagamit ang aming pamilya para sa mga bagay na mahahalaga				

at wastong pinaglalaanan ng pera tulad ng pang bili ng "groceries", pang bayad sa kuryente, tubig, at iba pa.				
a. Nakagagawa ng paraan ang aming pamilya upang kumita ng pera ngayong may pandemya gaya ng pag-online selling, part-time tutor at iba pa.				
b. Ang aming pamilya ay kumokonsumo lamang ng sapat na dami ng produkto at hindi bumibili o nag-iimbak nang sobra sa aming pangangailangan (hoarding). Kakuha rin ng sapat na suplay ng mga produkto. Ang mga halimbawang produkto ay face masks, alcohol, face shield at iba pa.				
II. Edukasyon				
a. Nakatulong sa akin ang pandemya upang mas maging disiplinado akong mag-aaral.				
b. Sapat ang naging makabagong istilo sa pag-aaral ng ating bansa upang makaiwas sa COVID-19.				
c. Nakaapekto ang kasalukuyang pandemya sa aking pang-akademiyang performans				
III. Kalusugan				
a. Lubos kong sinusunod ang mga pangkalusugang protokol ngayong panahon ng pandemya (pagsusot ng face mask at face shield, pagsunod sa "social distancing" at "curfew hours").				
b. Nauunawaan ko nang mabuti ang mga iba't ibang impormasyon patungkol sa COVID-19.				
c. Hindi nagkaroon ng epekto sa aking pagkalusugang mental (mental health) ang mga nagaganap ngayong panahon ng pandemya.				
IV. Kapaligiran				
a. Nang dahil sa "community quarantine" na ipinapatupad, higit na napaglaaan ko ng panahon ang pangangalaga sa aking kapaligiran				
b. Natutunan kong magtanim at mag-alaga ng mga halaman (Tulad ng mga halamang gulay) upang hindi na rin lumabas para bumili sa palengke o "grocery"				
c. Ako'y sumusunod sa tamang pagtapon ng "face mask" at iba pang PPE(Personal				

Protective Equipment) matapos ko itong gamitin				
--	--	--	--	--

1. Ano ang mga mahahalagang kaisipang natutunan mo tungkol sa pagpapairal ng disiplina sa gitna ng hamon ng pandemya? Bilang Paconian, sa paanong paraan mo ito napapahalagahan at naisasabubay?

2. Sa paanong paraan tayo makatulong upang mapalaganap ang kaisipang ito para makatulong na mapayabong ang disiplina ng iba sa gitna ng pandemya?

Hannah Clarisse T. Vitan

2450 Madre Perla St. San Andres Bukid, Manila

clarhannahvitan@gmail.com

-
- **Matiyaga** – metatag at may determinasyong gawin ang mga gawain nang may disiplina sa abot ng aking makakaya.
 - **Team player**- may kakayahang makipag-ugnayan, makisama, at magtrabaho nang epektibo kasama ang iba't ibang mga indibidwal.
 - **Malikhain** – may kakayahang tignan ang mga bagay sa iba't ibang perspektibo habang nagtagtaglay ng masining at makabagong mga ideya.
-

EDUKASYON

SENIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Track/Strand	: Humanities and Social Sciences (HUMSS) 2020- Kasalukuyan

JUNIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2020

GRADE SCHOOL

School	: Paco Catholic School
Address	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2016

KARANGALAN:

SENIOR HIGH SCHOOL:

- Ika-11 baitang
2nd Semester Mid Terms- Honor
1st Semester Mid Terms and Finals - Honor

JUNIOR HIGH SCHOOL:

- Ika-10 baitang
2nd to 4th quarter – Achiever
1st quarter - Honor
- Ika-9 na baitang
2nd and 4th quarter – Honor

- 1st and 3rd quarter - Achiever
➤ Ika-8 baitang
2nd to 4th quarter - Achiever
➤ Ika-7 baitang
Outstanding in CLEd awardee
-

MGA KASANAYAN:

- Pamumuno
 - Pagsusulat
 - Kritikal na pag-iisip
 - *Graphic Design*
 - Pagpipinta
-

PERSONAL NA IMPORMASYON:

Petsa ng kapanganakan : January 10, 2004
Lugar ng kapanganakan : Manila, Philippines
Edad : 17
Katayuang Sibil : Dalaga
Kasarian : Babae
Relihiyon : Katoliko Romano

Kappia S. Luzuriaga

207-A Domus Mariae Condo Sagrada Familia St.,
San Andres Bukid, Manila City

Email: kappiaisthename@gmail.com

-
- **Responsible:** Ang pagkakaroon ng obligasyon sa mga bagay na nasasakop ng aking pananagutan tulad ng aking mga salita at kilos.
 - **Malikhain:** Epektibong paggamit ng aking imahinasyon sa mga makabuluhang bagay na naglalayong makatulong sa pagpapaunlad ng aking sarili at maging ng lipunan.
 - **Independent:** Ang kakayahang tumayo sa aking sariling mga paa sa kabilang pagkabigo
 - **Articulate:** Ang kakayaan na epektibong makapaghatiid ng mensahe sa iba gamit ang mga naaangkop na salita, kasabay ng wastong pagbigkas nito.
-

EDUKASYON

SENIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Track/Strand	: Humanities and Social Sciences (HUMSS)

JUNIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2020

GRADE SCHOOL

School	: Paco Catholic School
Address	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2016

MGA KASANAYAN:

- Kakayaan sa pakikipag-usap
- Mapanuri sa paligid
- Integridad

- Kritikal na pag-iisip
 - Pagsulat
-

KARANGALAN:

SENIOR HIGH SCHOOL:

- Ika-11 baitang
 - 1st semester at 2nd semester (Mid-term) Honor

JUNIOR HIGH SCHOOL:

- Ika-10 baitang
 - Honor
 - Ika-9 na baitang
 - Ikatlong markahan: Top 7 sa pangkahalatang bilang ng mga kababaihang mag-aaral sa ika- 9 na baitang
 - Honor, Outstanding in Conduct
 - Ika-8 baitang
 - Honor, Outstanding in CLED
 - Pool of Wizards Quiz bee (pangkat) 3rd runner-up
 - Got to Dance (pangkat) 3rd runner up
 - Ika-7 baitang
 - Achiever, Outstanding in CLED
 - Ikaapat na markahan: Honor, Outstanding in CLED
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Petsa ng Kapanganakan : June 20, 2004
Lugar ng Kapanganakan : Manila, Philippines
Edad : 16
Katayuang Sibil : Dalaga
Kasarian : Babae
Relihiyon : Katoliko Romano

Wendelle C. Naval

1616 7th St. Fabie Subd. Paco, Manila

Wendelledarling15@gmail.com

-
- **Masinop** - Isang mag-aaral na malaki ang pagpapahalaga sa maliliit na detalye.
 - **Masipag** – Sinisiguradong may kahusayan, katapatan, at nasa tamang oras ang pagpapasa ng mga gawain.
 - **Matatas** – Isang indibidwal na may kaalaman sa tamang pakikisalamuha sa iba, mahusay sa mga salitang ginagamit, at sinisiguradong naaangkop ang mga binibitawang salita.
-

EDUKASYON

SENIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Track/Strand	: Humanities and Social Sciences

JUNIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2020

GRADE SCHOOL

Paaralan	: St. Pius X. Parochial School
Adres	: 7 th St. Corner Neptuno St. Onyx Avenue, 1017 Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2016

KARANGALAN

SENIOR HIGH SCHOOL

- Ika-11 baitang

1st Semester-2nd Semester Midterms – May karangalan

JUNIOR HIGH SCHOOL

➤ Ika-10 baitang

Unang Markahan – May karangalan

Ikalawa-Huling Markahan – Achiever with Merit, CLEd Merit Card, Best in Character and Conduct.

Miss United Nations 2019 – Kampeon

Kumandidatong Sergeant-at-Arms sa ilalim ng A.C.E

Best English Speaker (10-1) - 1st Semester

➤ Ika-9 baitang

Ikatlo-Huling Markhanan – Achiever with Merit

MGA KASANAYAN

- Pamumuno
 - Pakikipagtalastasan
 - Pagsusulat ng Sanaysay
 - “*opinionated*”
 - Dedikado
 - Kritikal na pag-iisip
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Petsa ng Kapanganakan : April 15, 2004

Lugar ng Kapanganakan : Manila, Philippines

Edad : 17

Katayuang Sibil : Dalaga

Kasarian : Babae

Relihiyon : Katoliko Romano

MARION ANDREI D. TUMANENG

2246 Adolfo St. Pandacan, Manila

mad.tumaneng@gmail.com

-
- Nag-aaral ng maigi upang magkaron ng mabuting kinabukasan.
 - Nagpapamalas ng galing at talino sa bawat gawaing iniaatas
-

EDUKASYON

August 2020 – Present - Paco Catholic School

June 2016 – March 2020 - Paco Catholic School

June 2011 – March 2016 - Bagong Diwa Elementary School

MGA KAKAYAHAN AT KAUGALIAN

- Magaling sa pakikpagkomunikasyon
 - Masipag
 - Marespeto
 - Magaling sa pagbabalanse ng oras.
 - Mabuti sa iba
-

MGA KARANGALAN

Junior High

- MVP in basketball intramurals (2016-2019)

Senior High

- Achiever 1st sem and 2nd sem (Midterm)
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Araw ng kapananganakan : December 27, 2003

Lugar ng kapanganakan : Ospital ng Maynila

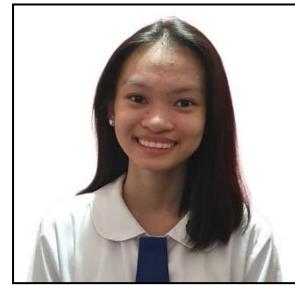
Edad : 17

Kasarian : Lalaki
Katayuang Sibil : Binata
Relihiyon : Katoliko Romano

ANGELA MAE M. MASUBA

1752-B Kahilom 1 Pandacan, Manila

masubaangelamae@gmail.com

-
- Upang magtrabaho ng kamay at kamay ng sigasig at pag-iibigan na magiging kapakipakinabang sa inyong paaralan pati na rin sa aking paglago sa sarili.
 - Upang mailapat ang aking kaalaman at kasanayan na binuo ko sa aking nakaraang paaralan
 - Ibigay ang aking pinakamataas pamantayan ng disiplina, propesyonalismo, mahusay na serbisyo, mabuting ugali at pamamahala sa pagganap sa inyong paaralan.
-

EDUKASYON

August 2020 – Present - Paco Catholic School – Humanities and Social Sciences

June 2016 – March 2020 - Paco Catholic School

June 2011 – March 2016 - Paco Catholic School

KAKAYAHAN AT KAUGALIAN

- Malapitin
 - Mapagkumbaba
 - Madamdamin
 - Matapat
 - Magalang
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Kapanganakan : December 23, 2003

Lugar ng Kapanganakan : Lemery, Batangas

Edad : 17

Katayuang Sibil : Dalaga

Kasarian : Babae

Relihiyon : Katoliko Romano

Mapile, Bernadette C

1658 F. Zamora St. Paco Manila

bernadette_mapile@gmail.com

-
- Upang mailapat ang aking kaalaman at kasanayan na aking nabuo sa aking nakaraang paaralan.
 - Upang magtrabaho ng kamay at kamay nang may sigasig at pag-iibigan na magiging kapaki-pakinabang sa iyong kumpanya pati na rin sa aking paglago sa sarili.
-

EDUKASYON

August 2020 – Kasalukuyan - Paco Catholic School – Humanities and Social Sciences

Hunyo 2016 – Marso 2020 - Paco Catholic School

Hunyo 2011 – Marso 2016 - Paco Catholic School

KASANAYAN AT KAUGALIAN

- Matapat
 - Mapagpakumbaba
 - Magalang
 - Hilig
 - Matapat
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Araw ng kapanganakan : Disyembre 1, 2003

Lugar kung saan pinanganak : Paco, Manila
Edad : 17
Katayuan sa Sibil : Dalaga
Kasarian : Babae
Relihiyon : Katoliko Romano

Aidrienne Ricci C. Robles

1317 Quirino Ave. Paco Manila

riccirobles@gmail.com

-
- Upang magkaroon ng aktibong pakikilahok na nagbibigay ng malawak na karanasan sa intelektuwal at kultura, gayundin ng pagpapahalaga sa mga relasyon sa pagitan ng tao, kultura, at likas na mundo.
 - Para magkaroon ng indibiduwal na pag-iisip at pagkatuto nang mag-isa, hangaring matuto at makahanap ng kaalaman.
 - Para magkaroon ng mga pinahahalagahan, Etika, responsibilidad at galang sa iba.
 - Upang maging angkop at bukas sa mga oportunidad, responsibilidad at karanasan ng makabagong buhay at ng mundo ng edukasyon.
-

EDUKASYON

August 2020 – Present - Paco Catholic School – Humanities and Social Sciences

June 2016 – March 2020 - Paco Catholic School

June 2011 – March 2016 - Paco Catholic School

KARANGALAN

- 2018 - 1st Runner Up in Best Dance Crew
 - 2019 - Participation Award, Top 8 in The Voice PCS
 - Achievers with Merit – Grade 10 to Grade 11
 - 2017 - Champion in the Catechetical Saint Contest
-

MGA KASANAYAN AT KAUGALIAN

- *Adaptable*
- Magiliw
- Matulungin

- Masigasig
-

PERSONAL NA IMPORMASYON

Petsa ng kapanganakan : August 7, 2003
Lugar ng kapanganakan : Manila
Edad : 17 1/2
Katayuang Sibil : Dalaga
Kasarian : Babae
Relihiyon : Katoliko Romano

Nathaniel Isaac M. Fabre

343 Lakandula St. Cor. Wagas Tondo, Manila

nat.fabre26@gmail.com

-
- **Matiyaga** – determinadong gawin ang mga gawain sa abot ng makakaya at higit pa
 - **Masayahin** – laging positibo lamang ang iniisip at laging itinataas ang damdamin ng ka grupo upang matapos ng masagan ang mga gawain
 - **Aktibo** – aktibo sa anumang gawain. Gumagawa nang mabilis ngunit wasto at naayon sa aking lakas.
-

EDUKASYON

SENIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adress	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Track/Strand	: Humanities and Social Sciences (HUMSS)

JUNIOR HIGH SCHOOL

Paaralan	: Paco Catholic School
Adres	: 1521 Paz St., Paco, Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2020

GRADE SCHOOL

School	: Isabelo Delos Reyes elementary School
Address	: 67e De Vera, Tondo, Manila, 1000 Metro Manila
Petsa ng pagtatapos	: 2016

KARANGALAN:

SENIOR HIGH SCHOOL:

- Ika-11 baitang
1st Semester Midterms and Finals - Achiever
2nd Semester Midterms – Honor
 - PCA Swimming Team 2007 - 2nd Runner-up
-

MGA KASANAYAN:

- Pagsasalita sa harap ng manonood
 - Kritikal na pag-iisip
 - Pag-presenta
 - Pag-awit
-

PERSONAL NA IMPORMASYON:

Petsa ng kapanganakan : June 26, 2004
Lugar ng kapanganakan : Manila, Philippines
Edad : 16
Katayuang Sibil : Binata
Kasarian : Lalake
Relihiyon : Katoliko Romano
